МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: Удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

до захисту

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0714 – ОАК-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

К. М. Іванов
(ініціали та прізвище)

Керівник: професор кафедри ОАОА, професор, д.е.н. Макаренко А.П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: доцент кафедри ОАОА, доцент, к.е.н. Синиця Ю.С.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«04» 03 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Іванов Костянтин Миколайович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

керівник роботи Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «27» лютого 2025 року № 318-с
2. Строк подання студентом роботи 02.12.2025
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретичні основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на підприємстві
2. Облік короткострокових кредитів банку та фінансовий аналіз ТОВ «Везувіус Україна»
3. Пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «Везувіус Україна»
4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 1. Основні типи кредиту. 2. Схема надання банківського кредиту. 3. Характеристика рахунку 60 «Короткострокові позики». 4. Основні завдання аудиту. 5. Облік короткострокових кредитів у гривнях. 6. Аналіз ліквідності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020-2024 роки. 7. Аналіз короткострокових кредитів підприємства станом на 31.12.2024 р. 8.

Аналітична відомість АВ–КК–1 «Облік законності та умов отримання короткострокових кредитів». 9. Аналітична відомість АВ–КК–3 «Нарахування та сплата відсотків за короткостроковими кредитами». 10. Аналітична відомість АВ–КК–5 «Оцінка ризиків непогашення кредитів та банкрутства банків-кредиторів». 11. Робочий документ АУД–КК–1 «Перевірка законності отримання короткострокових кредитів». 12. Робочий документ АУД–КК–3 «Перевірка правильності нарахування та сплати відсотків за кредитами». 13. Робочий документ АУД–КК–5 «Оцінка ризиків та внутрішнього контролю за короткостроковими кредитами».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Макаренко А.П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
2	Макаренко А.П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
3	Макаренко А.П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 04.03.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Жовтень 2025*	виконано
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Жовтень 2025*	виконано
3	*Робота над 1 розділом*	*Жовтень 2025*	виконано
4	*Робота над 2 розділом*	*Жовтень 2025*	виконано
5	*Робота над 3 розділом*	*Жовтень 2025*	виконано
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Жовтень-листопад 2025*	виконано
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Листопад 2025*	виконано
8	*Попередній захист роботи*	*Грудень 2025*	виконано
9	*Нормоконтроль*	*Грудень 2025*	виконано
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Грудень 2025*	виконано
11	*Захист роботи*	*Грудень 2025*	виконано

Студент _____ (підпис) К. М. Іванов (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ (підпис) А. П. Макаренко (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ (підпис) Ю. С. Синиця (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Іванов К. М. Удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Макаренко А.П. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2025.

Досліджено теоретичні основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на підприємстві. Показано облік короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна». Проведено аудит короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна». Надано шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Ключові слова: ОБЛІК, АУДИТ, КОРОТКОСТРОКОВІ КРЕДИТИ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Ivanov K. Improving the Accounting and Auditing of Short-Term Bank Loans at VESUVIUS Ukraine LLC.

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and Taxation, scientific supervisor Makarenko A. P. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebnya, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2025.

The theoretical foundations of accounting and auditing of short-term bank loans at an enterprise have been studied. The accounting of short-term bank loans at LLC “VESUVIUS Ukraine” has been shown. A financial analysis of LLC “VESUVIUS Ukraine” has been conducted. An audit of short-term bank loans at LLC “VESUVIUS Ukraine” has been conducted. Ways to improve the accounting and auditing of short-term bank loans at LLC “VESUVIUS Ukraine” have been provided.

Keywords: ACCOUNTING, AUDIT, SHORT-TERM LOANS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 10
1.1 Концептуальні основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку 10
1.2 Облік короткострокових кредитів банку 17
1.3 Аудит короткострокових кредитів банку 26
2 ОБЛІК КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» 40
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 40
2.2 Облік короткострокових кредитів банку ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 42
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 49
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ НА ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» 59
3.1 Аудит короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 59
3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 68
3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» 70
ВИСНОВКИ 80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 84
ДОДАТКИ 90

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні умови господарювання вимагають від підприємств забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та ефективного управління залученими ресурсами. Одним із ключових інструментів формування оборотного капіталу є короткострокові банківські кредити, які відіграють важливу роль у підтриманні ліквідності та забезпеченні безперервності виробничо-господарської діяльності. Водночас зростання кредитних ризиків, зміни у нормативно-правовому регулюванні банківської сфери та необхідність дотримання принципів прозорості облікової інформації зумовлюють потребу в удосконаленні системи бухгалтерського обліку та аудиту таких операцій.

Проблематиці обліку та аудиту короткострокових кредитів присвячені наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема Ф. Ф. Бутинця, Г. М. Давидова, Л. П. Кулаковської, А. П. Макаренка, Т. О. Меліхової, Ю. В. Пічи, І. І. Сахарцевої, Б. Ф. Усача та інших. У своїх дослідженнях автори висвітлюють різні аспекти методології та організації обліку й аудиту зобов’язань, акцентуючи увагу на окремих елементах їх визнання, оцінки та контролю. Водночас питання обліку та аудиту саме короткострокових кредитів залишаються недостатньо систематизованими та потребують подальшого поглибленого наукового опрацювання з урахуванням сучасних умов господарювання.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Мета та завдання роботи. Метою роботи є узагальнення та систематизація методологічних підходів до організації й методики обліку та аудиту короткострокових кредитів банку та надання пропозиції щодо їх удосконалення на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку;
- показати облік короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»;
- провести фінансовий аналіз ~~на~~ ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»;
- провести аудит короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»;
- надати шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аудиту короткострокових кредитів на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та аудиту короткострокових кредитів на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» до найбільш важливих результатів, що мають наукову та практичну цінність, слід віднести:

- розроблені тест внутрішнього контролю, загальний план, програма аудиту короткострокових банківських кредитів та форми робочих документів аудитора, які забезпечують комплексну оцінку правильності організації та ведення обліку короткострокових кредитів банку, достовірності показників фінансової звітності та ефективності фінансового управління підприємством.

Запропонований інструментарій сприяє підвищенню якості аудиторських процедур, формуванню належної та достатньої доказової бази, а також вдосконаленню системи внутрішнього контролю щодо обліку й використання залучених кредитних ресурсів.

- впровадження аналітичних відомостей для обліку короткострокових кредитів дозволяє поглибити дані аналітичного обліку, посилити контрольні функції бухгалтерії та створити інформаційну основу для фінансового та економічного аналізу ефективності залучених кредитних ресурсів. Застосування запропонованих відомостей сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, запобіганню застосуванню фінансових санкцій, зміцненню фінансової дисципліни та забезпеченню достовірності облікової інформації у фінансовій звітності підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Іванов К. М., Макаренко А. П. Основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку. *Інновації в обліково-фінансовій сфері та інженерії різних галузей економіки :* матеріали Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету (м. Запоріжжя. 3-4 грудня 2025 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2025 (подано до друку).

Основні пропозиції автора щодо обліку та аудиту короткострокових кредитів на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» знайшли відображення у статті:

Іванов К. М., Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення обліку та аудиту короткострокових банківських кредитів як основа для проведення фінансового та економічного аналізу діяльності підприємства. *Інвестиції : практика та досвід.* 2025. № 23. С. 119-128. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.23.119.

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на 90 сторінках комп’ютерного тексту, в тому числі 5 рисунків та 37 таблиць. Список використаних джерел складається із 71 найменування.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Концептуальні основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку

Короткострокові кредити банку є одним із основних інструментів фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання. Вони забезпечують стабільність та безперервність економічних процесів у підприємницькому середовищі. Зокрема, такі кредити дозволяють оперативно покривати тимчасові дисбаланси в оборотному капіталі, пов'язані зі змінами обсягу виробництва, сезонними коливаннями попиту та зростанням потреб у фінансових ресурсах для забезпечення виробничого циклу. Крім того, короткострокові кредити сприяють підтримці платоспроможності підприємств, дозволяючи уникати порушень фінансових зобов'язань перед постачальниками, контрагентами та державними органами, що у свою чергу забезпечує безперервність операційного циклу та стабільність функціонування підприємницької структури [25].

Отримання кредитів підприємствами-позичальниками регулюється комплексом нормативно-правових актів. До основних джерел регулювання належать:

1. Цивільний та Господарський кодекси України, які визначають загальні правові засади укладання договорів, порядок виникнення, виконання та припинення зобов'язань;

2. Закони України**,** серед яких:

- № 2121 «Про банки та банківську діяльність», що регламентує функціонування банків та порядок надання ними кредитів;
- № 898 «Про іпотеку», що визначає умови забезпечення кредитних операцій нерухомим майном;

- № 2908 «Про кредитні спілки», що встановлює правила діяльності кооперативних кредитних організацій;

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку**,** зокрема НП(С)БО 11 «Зобов'язання», які регламентують порядок обліку кредитних та боргових зобов'язань підприємств;

4. Інші чинні нормативно-правові акти**,** включаючи регуляторні документи Національного банку України, що забезпечують контроль за кредитною діяльністю та виконанням банками вимог законодавства [42].

Кредит – це надання банком або фінансовою установою грошових коштів підприємству-позичальнику в розмірі та на умовах, передбачених договором кредитування. Обов'язковою умовою такого договору є повернення позичальником отриманих грошових коштів і сплата відсотків [56].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» дає наступне визначення дефініції кредит «це будь-яке зобов'язання банку надати грошові кошти, гарантію, право вимоги, продовження строку погашення тощо, на умовах повернення та сплати відсотків/інших зборів» [3].

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» немає нормативного поділу на «короткостроковий» та «довгостроковий» кредит із зазначенням строку, а терміну «кредит» дано визначення загально. Інші нормативні акти (наприклад, закони про споживче кредитування, фінансові послуги тощо) визначають кредит для специфічних випадків – споживчий, фінансовий, але теж без стандартизованої класифікації за строками. Поділ на коротко- і довгострокові кредити береться з практики банків або з НП(С)БО там де вказані терміни до року для поточного або більше року для довгострокового, тобто залежить від бухгалтерської класифікації [28].

Визначення короткострокових банківських кредитів у працях науковців наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення короткострокових банківських кредитів у працях науковців

Вчений (ПІБ)	Країна / Наукова школа	Визначення короткострокового банківського кредиту
Івашкевич В.Ф. [30]	Україна, бухгалтерський та фінансовий облік	Короткостроковий банківський кредит – це зобов'язання підприємства перед банком щодо повернення отриманих позикових коштів протягом періоду, що не перевищує одного року, для забезпечення поточної діяльності та покриття тимчасових розривів у фінансових потоках.
Поддєрьогін А.М. [56]	Україна, фінанси підприємств	Короткостроковий кредит – форма банківського фінансування, спрямована на задоволення тимчасових потреб у грошових ресурсах із терміном погашення до одного року та обов'язковою сплатою відсотків.
Савицька Г.В. [25]	Україна, економічний аналіз	Короткостроковий кредит – це позичкові ресурси банку, що надаються суб'єктам господарювання для забезпечення платежів і покриття оборотних потреб зі строками погашення до 12 місяців.
Brealey R., Myers S. (Річард Брілі, Стюарт Майєрс) [59]	США, корпоративні фінанси	Short-term bank credit – a bank's short-maturity loan intended to finance temporary working capital needs, commonly due within one year or less.
Ross S., Westerfield R., Jordan B. [70]	США, фінанси	Short-term credit is a bank borrowing instrument designed to cover liquidity needs, normally repayable within a year, often used to bridge cash flow gaps.
Frederic S. Mishkin (Фредерік Мішкін) [64]	США, банківська справа, монетарна політика	Short-term loan – a banking instrument that provides firms with quickly repayable funds, typically maturing within 12 months, used to support day-to-day operations.
Jean Tirole (Жан Тіроль, лауреат Нобелівської премії) [66]	Франція, фінансова теорія	Short-term credit refers to bank-provided liquidity with rapid maturity, often less than a year, used to manage operational financing and mitigate short-term constraints.
Peter S. Rose (Пітер Роуз) [68]	США, банківський менеджмент	Short-term bank loans – credit facilities granted for a short duration (usually under one year), aimed at stabilizing the borrower's cash cycle and supporting current activities.
David G. Luenberger [62]	США, фінансові інженерні системи	Short-term bank financing is a rapid-maturity loan product used to maintain working capital balance and meet immediate financial obligations.

Джерело: згруповано автором на підставі [25], [30], [56], [59], [62], [64], [66], [68], [70]

Отже, науковці різних країн розглядають короткостроковий банківський кредит як: позикові кошти банку, терміном погашення до одного року, призначені для покриття оборотних потреб, підтримки ліквідності та фінансування операційної діяльності [35].

Кредит за своєю економічною сутністю належить до боргових зобов'язань, оскільки його отримання створює у позичальника чітко визначений обов'язок повернути залучені ресурси кредитору в установлені строки та на визначених умовах [25].

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується в майбутньому, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди (НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності») [9].

Згідно Національного НП(С)БО 11 «Зобов'язання» Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашатися протягом операційного циклу підприємства або повинні погашатися протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. До поточних зобов'язань належать:

– короткострокові кредити банків;

– поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;

– короткострокові векселі видані;

– кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

– поточна заборгованість за розрахунками:

– з одержаних авансів,

– з бюджетом,

– з позабюджетних платежів,

– зі страхування,

– з оплати праці,

– з учасниками,

– з внутрішніх розрахунків;

– зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу;

– інші поточні зобов’язання [10].

Поточні зобов’язання відображаються в балансі за сумою погашення [56].

Отримана сума кредиту не підлягає визнанню доходом, оскільки сама по собі не призводить до збільшення активів або зменшення зобов’язань, що зумовлювали б зростання власного капіталу, як того вимагає пункт 5 НП(С)БО 15 «Доходи». Так само суми погашення основної частини кредиту не визнаються витратами та не включаються до Звіту про фінансові результати відповідно до підпункту 9.3 НП(С)БО 16 «Витрати» [12].

У бухгалтерському обліку кредити поділяють залежно від строку їх погашення. Вирішальним критерієм виступає строк, протягом якого позичальник повинен повернути отримані кошти. Тому виділяють два типи зобов’язань:

- довгострокові кредити – якщо строк погашення перевищує 12 місяців.

- поточні (короткострокові) кредити та поточна заборгованість за довгостроковими кредитами – якщо сплата має бути здійснена протягом року [35].

У свою чергу, банківські кредити класифікують за такими ознаками:

- цільовим використанням (для інвестиційної чи поточної діяльності підприємства);

- формами забезпечення (застава, гарантія, інші види забезпечення або незабезпечені кредити);

- методами надання (у разовому порядку, відкрита кредитна лінія, гарантійний кредит);

- термінами надання (короткострокові – до 1 року, середньострокові – до 3 років, довгострокові – більше 3 років) [30].

Кредит як економічна категорія проявляється у різноманітних формах і видах, що відображають специфіку кредитних відносин, призначення залучених коштів, строки їх використання та джерела фінансування. Виділяють такі основні типи кредиту, що наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні типи кредиту

Критерій	Вид кредиту
1	2
За строком надання	Короткострокові (до 1 року) і довгострокові (понад 1 рік)
За наявності забезпечення	Забезпечені та незабезпечені. Забезпечення передбачає наявність застави, гарантії. Як забезпечення банки можуть прийняти в заставу: нерухомість, об'єкти незавершеного будівництва, транспортні засоби, інші основні фонди, товари в обороті та переробці, цінні папери, майнові права (наприклад, дебіторську заборгованість за договорами на продаж) та інші активи. Як гарантія може виступати, наприклад, поручництво третьої особи.
За напрямом використання	Інвестиційні (на придбання основних фондів, реалізацію нових проектів); на поповнення оборотних коштів та ін.
За характером погашення	З погашенням одноразовим і в розстрочку (наприклад, щомісяця, щокварталу, за індивідуальним графіком)
За способом надання	Надані однією сумою. Кредитна лінія (дозволяє поетапно використовувати кредитні кошти в рамках установленого ліміту), яка може бути поновлюваною (при погашенні кредиту або його частини можливе повторне отримання кредитних коштів у межах ліміту) і непоновлюваною. Овердрафт (дозволяє клієнту знімати зі свого поточного рахунка більше грошей, ніж у нього є фактично)
За видами процентних ставок	З фіксованою процентною ставкою, з плаваючою процентною ставкою (наприклад, залежно від строку використання без повного погашення заборгованості)
За видами валюти	У національній валюті, в іноземній валюті, мультивалютні (видаються в різних валютах у рамках ліміту для кожної валюти)

Джерело: згруповано автором на підставі [30]

Найбільш поширеними видами кредитів, які можна отримати на підставі кредитних договорів з банком, є:

Короткострокові;

Довгострокові;

Поточні – овердрафт [29].

Для отримання кредиту позичальник зобов'язаний надати фінансовій установі визначений пакет документів (рисунок 1.1), який дає змогу оцінити його платоспроможність, фінансову стійкість та рівень кредитних ризиків. До основних документів, що зазвичай вимагаються кредитором, належать:

1. Заява на отримання кредиту – офіційне звернення позичальника із зазначенням суми, строку та мети кредитування.

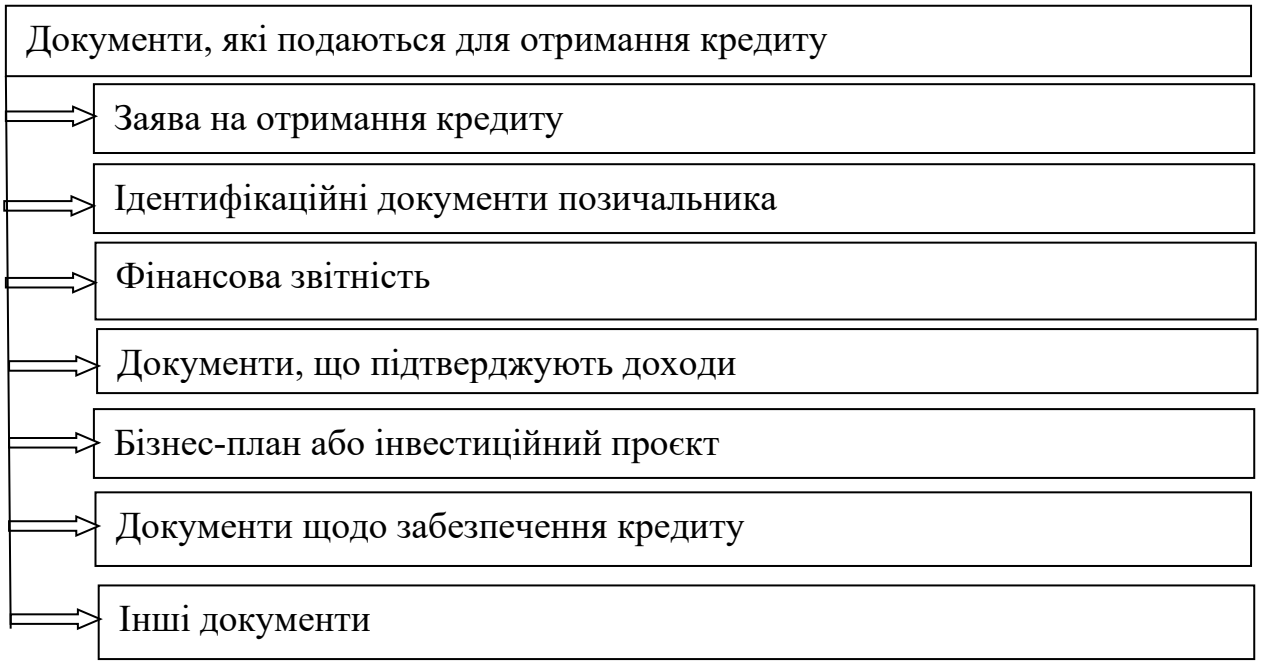

Рисунок 1.1 – Документи, які подаються для отримання кредиту

Джерело: згруповано автором на підставі [25]

2. Ідентифікаційні документи позичальника – паспорт, реєстраційний номер облікової картки платника податків, а для юридичних осіб – установчі документи, виписка з відповідного державного реєстру, документи про повноваження керівника.

3. Фінансова звітність – бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, а також інші документи, що відображають фінансовий стан та динаміку діяльності позичальника.

4. Документи, що підтверджують доходи – для фізичних осіб це довідки про заробітну плату чи інші постійні доходи; для юридичних осіб – податкові декларації, аудиторські висновки, аналітичні звіти.

5. Бізнес-план або інвестиційний проєкт (у разі отримання кредиту на розвиток бізнесу) – документ, що містить економічне обґрунтування проєкту, прогноз грошових потоків, оцінку ризиків та очікуваних результатів.

6. Документи щодо забезпечення кредиту – підтвердження права власності на майно, що передається у заставу, оцінка вартості заставного майна, гарантійні листи або договори поруки.

7. Інші документи, які банк може вимагати залежно від специфіки кредитного продукту чи індивідуальних характеристик позичальника: довідки з банку про наявні рахунки, інформація про кредитну історію, договори, що підтверджують операційну діяльність тощо [43].

Здійснення кредитних операцій передбачає виконання комплексу облікових процедур, що забезпечують правильне документальне оформлення та облік кредитних відносин, а саме:

- операції з оформлення документів, які супроводжують кредитну операцію;
- реєстрація і відкриття позикового рахунку позичальника в банку;
- операції з видачі кредиту;
- операції з погашення кредиту;
- операції з оплатою за користування кредитом;
- відображення в бухгалтерському обліку одержання, використання та погашення кредитів;
- відображення кредитних операцій у балансі підприємства;
- відображення кредитних операцій у звіті про фінансовий результат підприємства;
- відображення необхідної інформації в примітках до звітності [56].

1.2 Облік короткострокових кредитів банку

У кредитному договорі банк бере на себе зобов’язання надати в розпорядження позичальника на певний період деяку суму грошей, а позичальник, в свою чергу, бере на себе зобов’язання: використовувати позичені кошти на умовах і в цілях, визначених договором; платити всі збори у зв’язку з одержаним кредитом; повернути основну суму боргу і відсотки в обумовлений період часу. Застосовують два варіанти надання банківського кредиту (рисунок 1.2–1.3) Вибір механізму залежить від цільового призначення кредиту, рівня кредитного ризику та умов договору. Кредити з

вільним використанням частіше надходять на поточний рахунок, а цільові – на спеціальний рахунок з наступним контролем витрат [48].

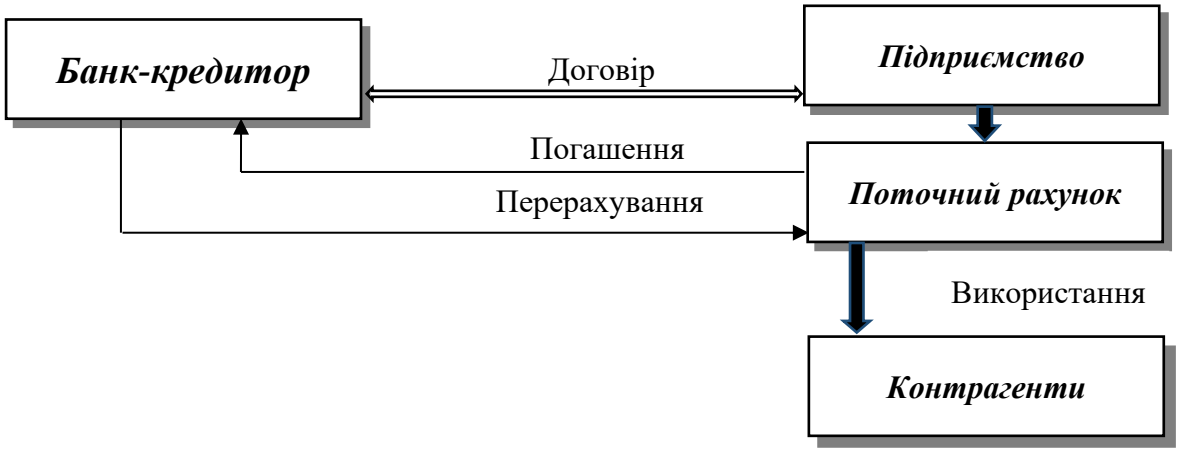

Рисунок 1.2 – Схема надання банківського кредиту на поточний рахунок

Джерело: [15]

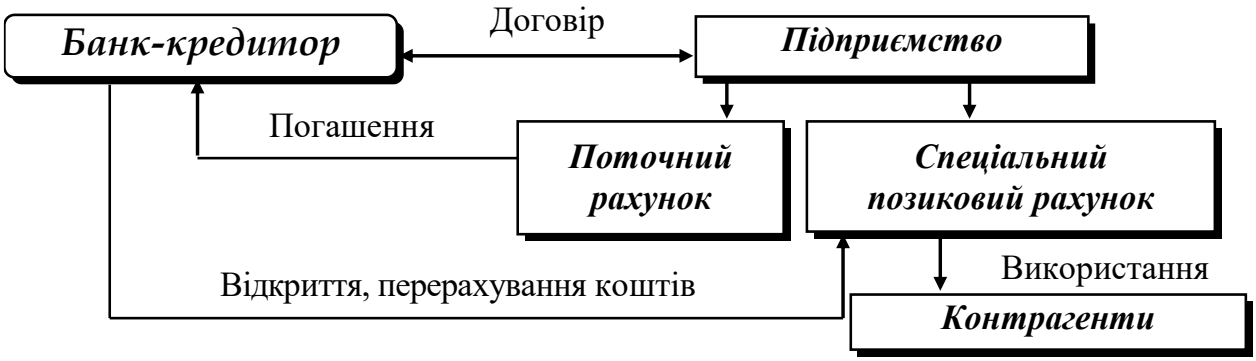

Рисунок 1.3 – Схема надання банківського кредиту на спеціальний рахунок

Джерело: [41]

Підприємства можуть збільшити (поповнити) позикові кошти за допомогою отримання кредитів:

- банківського;
- комерційного;
- лізингового;
- іпотечного (видається банком під заставу нерухомого майна);
- державного та ін. [40].

Підприємство може отримати банківський кредит як у національній, так і в іноземній валюті, у безготівковій і готівковій формі [26].

Сума зобов'язань за довгостроковими кредитами, погашення якої необхідно здійснити протягом 12 місяців з дати балансу, є сумою поточних зобов'язань і обліковується на рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями» [57].

Короткострокові кредити відображаються на рахунку 60 «Короткострокові позики» [52].

Характеристика рахунку 60 «Короткострокові позики» наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Характеристика рахунку 60 «Короткострокові позики»

Рахунок		Характеристика	
№	Назва		
60	«Короткострокові позики»	Ведеться облік розрахунків в національній та іноземній валютах по кредитам банків, термін повернення яких не перевищує дванадцять місяців з дати балансу, та по позиках, термін погашення яких минув.	
Дебет			Кредит
Сума погашення кредитів (позик) та переведення їх в довгострокові зобов'язання в випадках відстрочки кредитів (позик)			Суми отриманих кредитів (позик)

Джерело: [31]

Субрахунки до рахунку 60 «Короткострокові позики» наведені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Субрахунки до рахунку 60 «Короткострокові позики»

Субрахунки	
№	Назва
601	Короткострокові кредити банків у національній валюті
602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті
603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті
604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті
605	Прострочені позики в національній валюті
606	Прострочені позики в іноземній валюті

Джерело: [32]

Аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та за строками погашення [34].

Облік розрахунків за отриманими кредитами в національній валюті здійснюється з використанням різних субрахунків залежно від характеру зобов'язання:

1. Короткострокові кредити – субрахунок 601;

2. Відстрочені короткострокові кредити – субрахунок 603;

3. Довгострокові кредити – субрахунок 501;

4. Відстрочені довгострокові кредити – субрахунок 503;

5. Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами – субрахунок 611 (у разі настання строку погашення частини довгострокового кредиту протягом 12 місяців після дати балансу) [20].

Згідно з пунктом 27 НП(С)БО 16 «Витрати», витрати на сплату відсотків за користування кредитними ресурсами (включно з овердрафтом) відносяться до складу фінансових витрат. Нараховані відсотки відображаються за дебетом субрахунку 951 «Відсотки за кредит». Облік операцій з нарахування та погашення відсотків здійснюється на субрахунку 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» [27].

У разі порушення умов кредитного договору передбачене застосування санкцій у формі штрафів або пені (зокрема, за несвоєчасну сплату відсотків). Такі витрати включаються до складу інших операційних витрат відповідно до пункту 20 НП(С)БО 16 «Витрати». Для їх обліку використовується субрахунок 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» [50].

Витрати за нарахованими штрафами та пенею, що пред'явлені банком, відображаються бухгалтерськими проведеннями:

- Дт 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» – Кт 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – нарахування штрафів та пені;
- Дт 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – Кт 311 «Поточні рахунки в банку в національній валюті» – їх сплата [32].

Облік короткострокового кредиту наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Облік короткострокового кредиту

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	На поточний рахунок зараховано кредит	311	601
2	Нарахована сума відсотків, що підлягає сплаті за січень	951	684
3	Сплачено відсотки за січень	684	311
4	Сплачено відсотки за лютий	684	311
5	Сплачено відсотки за березень	684	311
6	Повернено основну суму боргу	601	311
7	Нараховані відсотки списано на фінансовий результат	792	951

Джерело: [21]

Особливості бухгалтерського відображення операцій з поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Відображення операцій з поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано на поточний рахунок суму довгострокового банківського кредиту	311	501
2	Сплачено комісійні банку	952	311
3	Переведено довгостроковий кредит в поточну заборгованість	501	611
4	Нараховано відсотки за користування кредитом	951	684
5	Сплачено відсотки за користування кредитом банку	684	311
6	Списано нараховані відсотки на фінансовий результат	792	951
7	Сплачено поточну заборгованість по довгостроковим зобов'язанням	611	311
8	Нараховано пеню	948	685
9	Списано пеню на фінансовий результат	792	951
10	Сплачено пеню банку	685	311

Джерело: [17]

Овердрафт належить до інструментів короткострокового банківського кредитування. Комісія за відкриття овердрафту, як оплата банківської послуги, відповідно до пункту 18 НП(С)БО 16 «Витрати», включається до складу адміністративних витрат та обліковується на рахунку 92 «Адміністративні витрати» [45].

У бухгалтерському обліку можливе застосування двох підходів до відображення заборгованості за овердрафтом:

1. Відображення овердрафту як від'ємного сальдо на субрахунку 311 «Поточний рахунок у національній валюті». Негативне сальдо виникає у разі здійснення платежів на суму, що перевищує залишок коштів на поточному рахунку. Міністерство фінансів у листі № 1-04200-30-5/7021 від 09.12.2003 р. підтвердило можливість використання такого способу, що фактично передбачає появу кредитового сальдо на активному рахунку.

2. Використання субрахунку 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті». Згідно з Інструкцією № 291 від 30.11.1999 р., за кредитом субрахунку 601 відображається сума отриманого кредитного ресурсу (у цьому випадку – овердрафту), за дебетом – сума його погашення. Типові приклади бухгалтерських проведень у межах цього підходу:

- Дт 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – Кт 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті»: перерахування коштів постачальнику за рахунок овердрафту;

- Дт 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – Кт 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті»: оплата заборгованості кредиторам за рахунок овердрафту;

- Дт 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті» – Кт 311 «Поточні рахунки в банку в національній валюті»: погашення банком суми овердрафту шляхом списання коштів із поточного рахунку [53].

Нараховані відсотки за користування овердрафтом відображаються записом: Дт 951 «Відсотки за кредит» – Кт 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками». Їх погашення здійснюється проведенням: Дт 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» – Кт 311 «Поточні рахунки в банку в національній валюті» [58].

Включення витрат на сплату відсотків до фінансових результатів відображається записом: Дт 792 «Результат фінансових операцій» – Кт 951 «Відсотки за кредит» [38].

Відображення операцій з овердрафту як негативного сальдо на субрахунку 311 наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Відображення операцій з овердрафту як негативного сальдо на субрахунку 311 «Поточні рахунки в банку в національній валюті»

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Перерахування плати (комісії) банку за відкриття овердрафту та її списання на адміністративні витрати	685	311
2	Нарахування плати (комісії) банку за відкриття овердрафту	92	685
3	Перерахування постачальнику грошових коштів	631	311
4	Отримання оплати за раніше відвантажену продукцію	311	361
5	Нарахування і відсотків за використання овердрафту	951	684
6	Перерахування з поточного рахунку відсотків за користування овердрафтом	684	311
7	Нарахування суми штрафу за повернення кредитних коштів (овердрафту) пізніше встановленого терміну	948	685
8	Перерахування з поточного рахунку суми штрафу за повернення кредитних коштів (овердрафту) пізніше встановленого терміну	685	311

Джерело: [39]

Відображення овердрафту з використанням субрахунку 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті» наведено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Відображення овердрафту з використанням субрахунку 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті»

№	Господарські операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Перерахування плати (комісії) банку за відкриття овердрафту	685	311
2	Нарахування плати (комісії) банку за відкриття овердрафту	92	685
3	Перерахування постачальникам:		
3.1	з власних коштів	631	311
3.2	за рахунок овердрафту	631	601
4	Отримання оплати за раніше відвантажену продукцію	311	361
5	Часткове погашення суми овердрафту	601	311
6	Нарахування і відсотків за користування овердрафтом	951	684
7	Перерахування з поточного рахунку відсотків за користування овердрафтом	684	311
8	Нарахування суми штрафу за повернення кредитних коштів (овердрафту) пізніше встановленого терміну	948	685

Продовження таблиці 1.8

1	2	3	4
9	Перерахування з поточного рахунку суми штрафу за повернення кредитних коштів (овердрафту) пізніше встановленого терміну	685	311

Джерело: [34]

Операції з отримання та погашення кредитних коштів не формують доходів або витрат у бухгалтерському обліку, оскільки вони не відповідають критеріям їх визнання, визначеним положеннями НП(С)БО 15 «Доходи» та НП(С)БО 16 «Витрати» [39].

Отримання короткострокового валютного кредиту (на строк до 12 місяців) відображається у такий спосіб:

1. Якщо кредит надано банківською установою – його облік здійснюється на субрахунку 602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті»;

2. Якщо кредит залучено від інших нерезидентів – чинною Інструкцією № 291 окремого субрахунку не передбачено, тому підприємство може сформувати власний аналітичний рахунок, наприклад 607 «Інші короткострокові позики в іноземній валюті» [19].

У разі якщо частина кредитної заборгованості підлягає погашенню в період до 12 місяців з дати балансу, її класифікують як поточне зобов’язання і відображають на субрахунку 612 «Поточна заборгованість за короткостроковими зобов’язаннями в іноземній валюті» [55].

Нарахування відсотків за користування кредитом фіксується проведенням: Дт 951 «Відсотки за кредит» – Кт 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» [31].

Якщо витрати на сплату відсотків пов’язані з формуванням собівартості кваліфікаційного активу, вони списуються проведенням: Дт 151 «Капітальне будівництво» – Кт 951 «Відсотки за кредит» [31].

Усі інші відсоткові витрати, що не відносяться до кваліфікаційних активів, відображаються як фінансові результати операційного характеру: Дт 792 «Результат фінансових операцій» – Кт 951 «Відсотки за кредит» [58].

Порядок відображення курсових різниць визначається НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Отримання короткострокового валютного кредиту утворює монетарну статтю, що підлягає перерахунку на:

- дату здійснення господарської операції;

- дату складання балансу [26].

Перерахунку підлягають:

1. Основна сума кредитної заборгованості;

2. Нараховані, але не сплачені відсотки [41].

Згідно з роз'ясненням Міністерства фінансів (лист № 31-04200-20-25/4757 від 24.03.2004 р.), курсові різниці доцільно визнавати іншими операційними або неопераційними доходами чи витратами залежно від напряму використання кредитних ресурсів [17].

Курсові різниці щодо основної суми короткострокового кредиту обліковуються так:

- для кредитів, використаних в операційній діяльності – на субрахунках 714 «Дохід від неопераційної курсової різниці» та 945 «Втрати від неопераційних курсових різниць»;

- для кредитів, залучених для інвестиційної діяльності – на субрахунках 744 «Дохід від операційної курсової різниці» та 974 «Витрати від операційної курсової різниці» [38].

Курсові різниці за заборгованістю з відсотків доцільно відображати на субрахунках 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» та 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць». Допустимим є також використання субрахунків 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Витрати від операційної курсової різниці», оскільки нормативне врегулювання цього питання не є вичерпним [40].

У фінансовій звітності заборгованість по короткостроковому кредиту (кредитове сальдо субрахунку 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті» або, в разі овердрафту, субрахунку 311 «Поточні рахунки в банку в національній валюті») відображається у статті 1600 «Короткострокові кредити банків» у розділі ІІІ «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву Балансу [48].

Заборгованість по довгостроковому кредиту – в рядку 1510 «Довгострокові кредити банків» [51].

Витрати на комісію за відкриття короткострокового кредиту (овердрафту) як адміністративні витрати відображаються у Звіті про фінансові результати в рядку 2130 «Адміністративні витрати» [38].

Витрати на сплату відсотків за користування кредитом – в рядку 2250 «Фінансові витрати»;

Штрафи, пені, сплачені у зв'язку з виконанням договору овердрафту – в рядку 2180 «Інші операційні витрати» [26].

1.3 Аудит короткострокових кредитів банку

Сутність аудиту короткострокових банківських кредитів полягає у встановленні коректності визнання та класифікації відповідних зобов'язань, перевірці їх первісної та подальшої оцінки, а також у підтвердженні достовірності показників на дату Балансу згідно з вимогами НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Аудит спрямований на перевірку повноти, точності та узгодженості даних синтетичного та аналітичного обліку з інформацією фінансової звітності [14].

Метою аудиту короткострокових кредитів є встановлення достовірності, повноти та правомірності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій, пов'язаних із отриманням, обслуговуванням та погашенням короткострокових кредитів банків, а також перевірка дотримання підприємством умов кредитних договорів та нормативно-правових вимог [22].

Основні завдання аудиту зображено на рисунку 1.4.

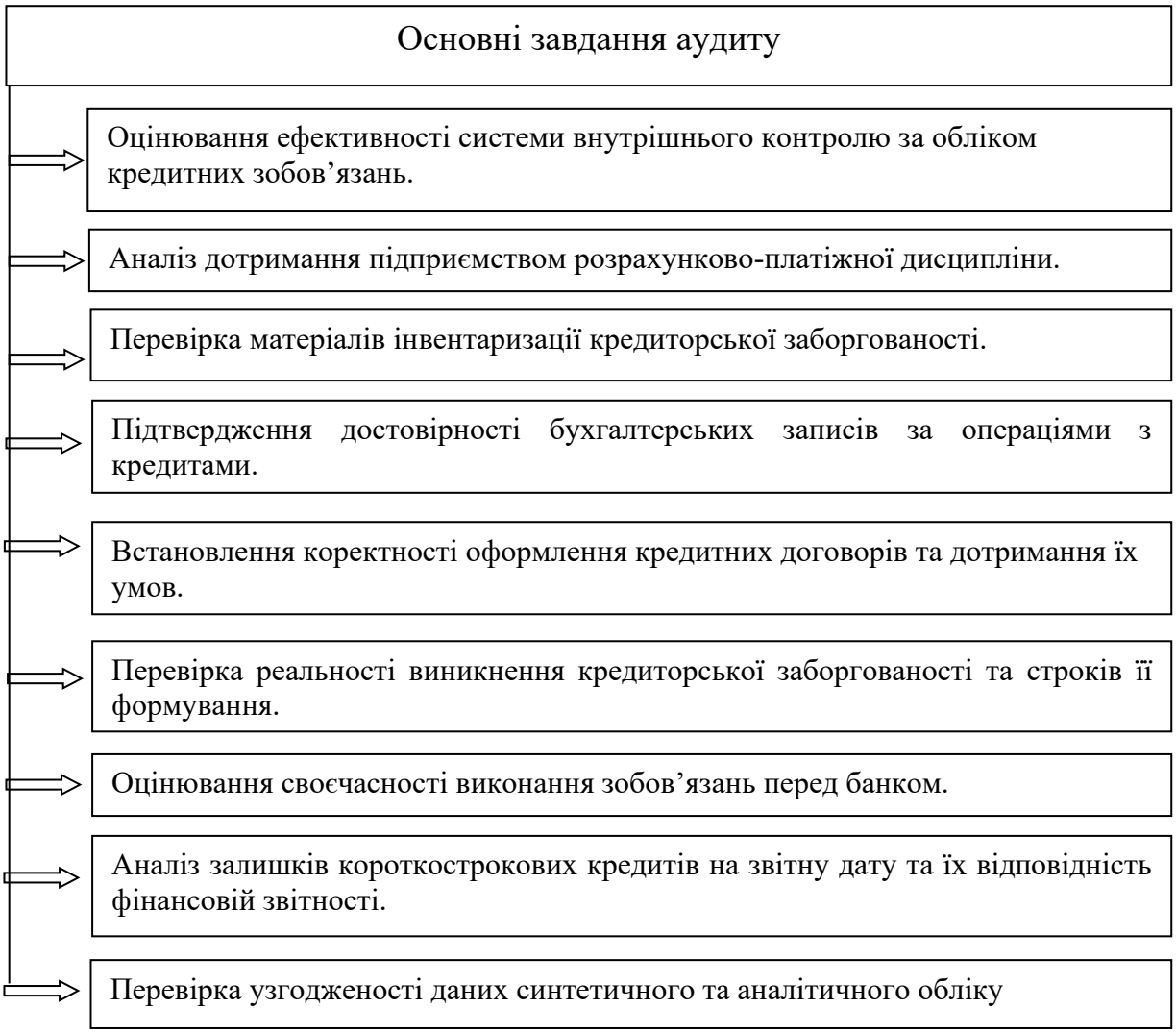

Рисунок 1.4 – Основні завдання аудиту

Джерело: [23]

Сутність основних завдань аудиту, представлених на рисунку 1.4, можна охарактеризувати наступним чином.

1. Оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю за обліком кредитних зобов'язань. Аудитор аналізує організацію внутрішнього контролю, що включає процедури авторизації кредитних операцій, порядок ведення аналітичного та синтетичного обліку, рівень відповідальності посадових осіб, наявність контрольних механізмів запобігання помилкам та зловживанням. Метою є визначення того, наскільки система управління

ризиками забезпечує належний контроль за залученням, використанням і погашенням кредитних ресурсів.

2. Аналіз дотримання підприємством розрахунково-платіжної дисципліни. Перевіряється своєчасність виконання фінансових зобов'язань перед банком, включаючи погашення основної суми боргу, сплату процентів, комісій та інших супутніх платежів. Особлива увага приділяється дотриманню графіків погашення, встановлених кредитними договорами, та наявності простроченої заборгованості.

3. Перевірка матеріалів інвентаризації кредиторської заборгованості. Аудитор оцінює повноту проведення інвентаризації та правильність відображення її результатів. Перевіряється відповідність даних інвентаризаційних описів і звірок фактичним сумам заборгованості, встановлюються причини можливих розбіжностей між обліковими та фактичними даними.

4. Підтвердження достовірності бухгалтерських записів за операціями з кредитами. Проводиться аналіз правильності бухгалтерських проведень щодо отримання кредитів, їх використання, нарахування процентів, погашення, а також можливих курсових різниць чи штрафних санкцій. Окрема увага приділяється перевірці відповідності облікових даних чинним положенням НП(С)БО та умовам кредитних договорів.

5. Встановлення коректності оформлення кредитних договорів та дотримання їх умов. Перевіряється наявність належно укладених договорів, додаткових угод, графіків платежів та інших документів, що регламентують кредитні відносини. Аудитор оцінює, чи відповідає фактичне користування кредитом умовам його надання, зокрема щодо цільового використання, забезпечення, строків погашення та процентних ставок.

6. Перевірка реальності виникнення кредиторської заборгованості та строків її формування. Аналізується економічна обґрунтованість отримання кредиту, документальне підтвердження виникнення заборгованості, а також

правильність визначення дат її відображення в обліку. Аудитор встановлює, чи не було неправомірного завищення або заниження кредитних зобов'язань.

7. Оцінювання своєчасності виконання зобов'язань перед банком. Досліджується регулярність і повнота погашення боргу та процентів, дотримання строків платежів, наявність фактів реструктуризації, пролонгації або штрафних санкцій. Це дозволяє визначити рівень фінансової дисципліни та кредитоспроможності підприємства.

8. Аналіз залишків короткострокових кредитів на звітну дату та їх відповідність фінансовій звітності. Аудитор проводить звірку даних облікових регістрів із показниками Балансу, Звіту про фінансові результати та приміток до звітності. Перевіряється, чи правильно класифіковано кредити як поточні зобов'язання відповідно до строків погашення.

9. Перевірка узгодженості даних синтетичного та аналітичного обліку. Здійснюється зіставлення даних за рахунками класу 6 (відповідні рахунки кредитних зобов'язань) з аналітичними відомостями, картками рахунків та первинними документами. Метою є встановлення повноти, точності та несуперечності інформації, що відображається у фінансовій звітності [46].

Об'єктом аудиту є господарські операції підприємства, пов'язані з отриманням, використанням, обслуговуванням і погашенням короткострокових банківських кредитів [16].

У межах аудиторської перевірки короткострокових кредитів банку виокремлюється низка об'єктів, що становлять основу для оцінювання правильності формування, обліку та погашення кредитних зобов'язань підприємства. До них належать:

1. Елементи облікової політики щодо відображення кредитних зобов'язань. Предметом аналізу є положення, що визначають порядок визнання, оцінки, класифікації та облікового відображення короткострокових кредитів, включаючи методи нарахування процентів та вимоги до розкриття інформації у звітності.

2. Господарські операції, пов’язані з отриманням, використанням та погашенням короткострокових кредитів. Перевірці підлягають операції, які зумовлюють виникнення і зміну обсягу зобов’язань, порядок нарахування й сплати відсотків, комісій та інших платежів, а також дотримання умов кредитних договорів і нормативних вимог.

3. Первинна документація та регістри бухгалтерського обліку, що фіксують кредитні операції. Аудитор досліджує наявність і правильність оформлення кредитних договорів, графіків погашення, банківських виписок, меморіальних ордерів та інших документів, а також перевіряє узгодженість записів у синтетичних і аналітичних регістрах.

4. Показники фінансової звітності, що відображають кредиторську заборгованість за короткостроковими кредитами. Аналізу підлягають дані Балансу, Звіту про фінансові результати та Приміток до звітності на предмет їх достовірності, повноти та відповідності обліковим регістрам.

5. Матеріали попередніх перевірок і контрольних заходів. Розглядаються результати попередніх аудитів, ревізій та внутрішнього контролю для виявлення повторюваних проблем, оцінювання ефективності коригувальних дій і визначення сфер підвищеного аудиторського ризику [33].

Предметом аудиту короткострокових кредитних зобов’язань є комплекс взаємопов’язаної інформації про виникнення, рух і погашення короткострокових банківських кредитів, що формується у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства та відображається в його обліковій системі. Ця інформація охоплює як документальні, так і аналітичні дані, що забезпечують можливість об’єктивної оцінки повноти, своєчасності та достовірності відображення кредитних операцій [37].

До складу предмета аудиту входять:

1. Бухгалтерські рахунки та регістри, у яких систематизуються дані щодо розрахунків з банками за короткостроковими кредитами (рахунки 60, 61 та інші, що застосовуються відповідно до чинного Плану рахунків). Саме вони

є ключовим джерелом інформації про величину зобов’язань, їх структуру, строковість і характер руху.

2. Фінансова звітність, зокрема Баланс, Звіт про фінансові результати та Примітки до фінансової звітності, де відображаються підсумкові показники заборгованості, її класифікація на поточну та непоточну, а також методи оцінки та розкриття додаткової інформації щодо умов кредитування.

3. Кредитні договори, які визначають юридичну природу кредитного зобов’язання. Вони містять умови отримання позики, порядок нарахування і сплати відсотків, графіки погашення, розмір забезпечення, санкції за порушення строків тощо. Аудит цих документів дає змогу оцінити правомірність операцій та відповідність їх умовам контракту.

4. Первинні документи, що фіксують конкретні господарські операції, пов’язані з отриманням та обслуговуванням кредитів (платіжні доручення, виписки банку, розрахунки відсотків, акти звіряння, листи банків тощо). Вони забезпечують доказову базу для оцінки реальності і точності облікових даних.

5. Документи внутрішньогосподарського контролю, включаючи накази, положення, регламенти та внутрішні процедури щодо управління кредитними ризиками, моніторингу заборгованості та організації обліку. Аудит цих документів дозволяє встановити якість системи контролю та її здатність запобігати помилкам і порушенням [44].

У ширшому контексті предмет аудиту охоплює всі господарські процеси, що супроводжують кредитні операції: момент виникнення зобов’язання, його рух протягом операційного циклу, порядок погашення та списання, здійснення розрахунків з банком, а також оцінку наслідків цих операцій для фінансового стану підприємства [24].

Крім того, предметом аудиту є правові та фінансові взаємовідносини підприємства з банківськими установами, які визначають обсяг і характер кредитної залежності, рівень кредитного ризику, обґрунтованість та економічну доцільність залучення короткострокових кредитів [54].

Аудит короткострокових банківських кредитів здійснюється із застосуванням комплексу взаємодоповнювальних методів, які дозволяють всебічно оцінити правильність відображення кредитних зобов'язань у бухгалтерському обліку, достовірність інформації фінансової звітності та відповідність операцій чинному законодавству і умовам кредитних договорів:

1. Документальна перевірка. Передбачає дослідження первинних документів, регістрів синтетичного й аналітичного обліку, а також кредитних договорів. Аудитор може застосовувати як суцільний метод (повна перевірка всіх документів), так і вибірковий, орієнтований на найбільш ризикові або матеріальні операції. Метою є підтвердження правильності визнання кредитних зобов'язань, нарахування відсотків і комісій, дотримання строків та умов залучення позикових коштів.

2. Аналітичні процедури. Включають порівняння обсягів і вартості кредитних ресурсів у динаміці, аналіз відхилень між плановими та фактичними даними, перевірку відповідності ставок кредитування ринковим умовам. Застосовуються також трендовий аналіз та співставлення графіків погашення з фактичними платежами, що дозволяє виявити порушення платіжної дисципліни або ризики прострочення.

3. Інвентаризація зобов'язань. Реалізується через звіряння даних бухгалтерського обліку підприємства з інформацією банківської установи. Зокрема перевіряється відповідність сум основного боргу, нарахованих відсотків і комісій даним банківських виписок та довідок. Така процедура забезпечує підтвердження реальності кредитних зобов'язань і виявлення можливих розбіжностей.

4. Економічний аналіз. Спрямований на оцінювання ефективності використання позикового капіталу, визначення рівня кредитного навантаження на підприємство, аналіз вартості залучених кредитних ресурсів (включно з прямими та непрямими витратами). Аудитор оцінює здатність підприємства виконувати свої боргові зобов'язання, що має важливе значення для оцінки фінансової стійкості.

5. Логічні та арифметичні перевірки. Забезпечують контроль правильності розрахунків відсотків, пені, комісій, відповідності сум у первинних документах і регістрах обліку. Використовуються для виявлення математичних помилок, неточностей або невідповідностей у записах.

6. Опитування відповідальних осіб. Передбачає отримання пояснень від головного бухгалтера, фінансового директора, економістів щодо умов кредитних угод, причин відхилень, особливостей графіків платежів, політики управління позиковим капіталом. Цей метод дозволяє краще зрозуміти контекст господарських операцій та ідентифікувати потенційні ризики.

7. Перевірка відповідності (compliance-аудит). Метою є встановлення дотримання підприємством вимог законодавства, нормативно-правових актів НБУ, положень облікової політики, внутрішніх регламентів та умов кредитних договорів. Особлива увага приділяється перевірці своєчасності платежів, дотриманню встановлених лімітів, забезпечення кредитів, виконанню умов банку та інших договірних зобов’язань [36].

Джерела інформації, що використовуються при проведенні аудиту короткострокових кредитів банку, мають ключове значення для забезпечення достовірності та повноти перевірки. Вони дозволяють аудитору здійснити всебічний аналіз кредитних операцій, оцінити ефективність внутрішнього контролю та відповідність дій підприємства чинному законодавству і внутрішнім нормативам. Основними джерелами інформації є:

1. Наказ про облікову політику підприємства. Цей документ визначає методологічні підходи до ведення бухгалтерського обліку кредитних зобов’язань, порядок їх класифікації, оцінки та відображення у фінансовій звітності. Він слугує основою для формування єдиних принципів обліку і контролю за кредитними операціями.

2. Внутрішні регламенти з організації обліку кредитів. Дані нормативні акти регламентують організаційні та процедурні аспекти ведення кредитних операцій, порядок документообігу, вимоги до оформлення первинних документів та систему внутрішнього контролю. Вони забезпечують

уніфікованість облікових процедур і мінімізують ризики помилок та зловживань.

3. Матеріали інвентаризації заборгованостей. Ці дані дозволяють аудитору підтвердити фактичні залишки кредиторської заборгованості, співставити їх із записами бухгалтерського обліку та банківськими виписками. Інвентаризація є важливим засобом перевірки достовірності даних та виявлення можливих розбіжностей або помилок.

4. Первинні документи щодо кредитних операцій. Сюди входять кредитні договори, графіки погашення кредиту, платіжні доручення, виписки з банківських рахунків, довідки про нараховані відсотки та комісії, а також документи щодо забезпечення кредиту (застави, поручительства). Первинні документи є основою для відображення кредитних операцій у бухгалтерському обліку та для проведення аудиторської перевірки.

5. Регістри бухгалтерського обліку. Це систематизовані записи, які відображають операції з отримання, використання та погашення короткострокових кредитів, нарахування відсотків та інших супутніх платежів. Регістри дозволяють аудитору провести аналіз коректності облікових записів, узгодження синтетичного та аналітичного обліку та перевірку відповідності даних фінансовій звітності.

6. Результати попередніх перевірок. Використання цих даних дає змогу оцінити ефективність попередніх контрольних заходів, виявити системні недоліки та ризики, а також скорегувати програму аудиту поточного періоду для більш ретельної перевірки потенційно проблемних ділянок.

7. Фінансова звітність підприємства. Баланс, звіт про фінансові результати та примітки до фінансової звітності містять інформацію про кредитні зобов’язання, строки їх погашення, умови обслуговування та вплив на фінансовий стан підприємства. Аналіз цих даних дозволяє аудитору оцінити реальний стан кредитної заборгованості, ефективність управління фінансовими ресурсами та достовірність розкриття інформації у звітності [49].

Процес аудиту короткострокових кредитів здійснюється у декілька логічно послідовних етапів, які графічно зображено на рисунку 1.5.

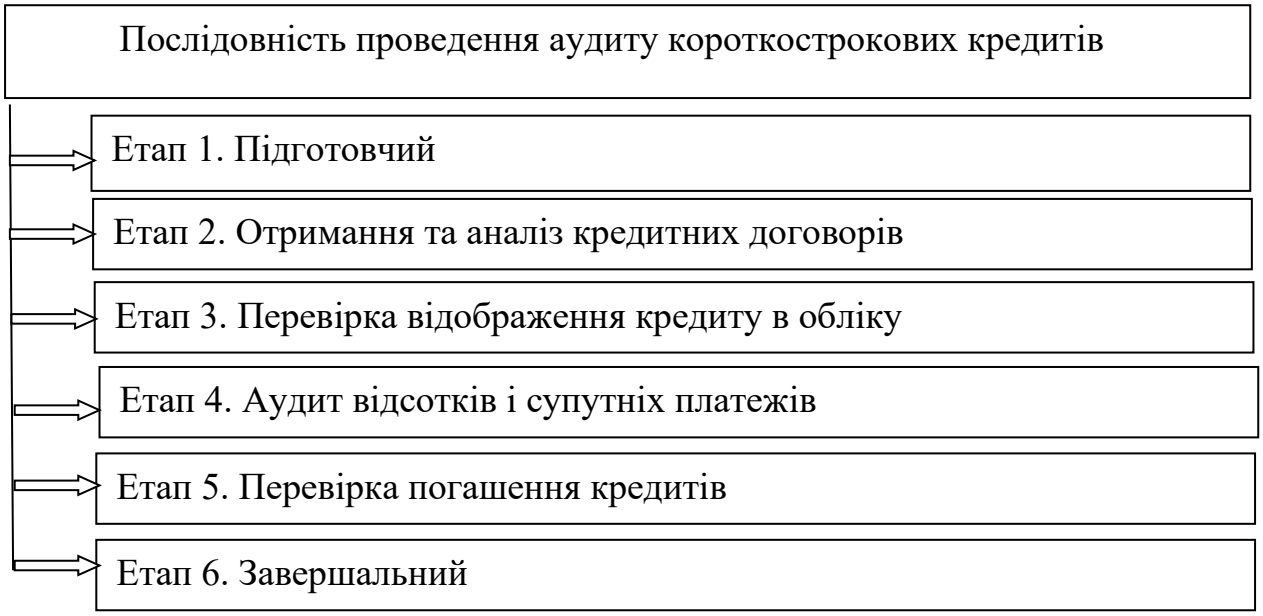

Рисунок 1.5 – Послідовність проведення аудиту короткострокових кредитів

Джерело: [24]

Виконання етапів аудиту у зазначеній послідовності забезпечує всебічну оцінку кредитних операцій та достовірність фінансової звітності. Нижче наведено зміст і основні завдання кожного етапу:

Етап 1. Підготовчий.

На цьому етапі аудитор знайомиться з обліковою політикою підприємства, що визначає порядок обліку кредитних зобов’язань, методику оцінки та відображення операцій у бухгалтерських регістрах. Виконується аналіз структури позикового капіталу, виявляються ключові ризики кредитних операцій, визначаються пріоритетні напрями перевірки та формується програма аудиту.

Етап 2. Отримання та аналіз кредитних договорів.

На цьому етапі здійснюється перевірка правового статусу кредитних договорів, включаючи відповідність чинному законодавству та внутрішнім нормативним актам підприємства. Проводиться детальний аналіз процентних

ставок, комісій, графіків погашення та строків користування кредитом. Особлива увага приділяється умовам забезпечення кредитів, таким як застава або гарантії, їх документальному оформленню та відповідності нормативним вимогам.

Етап 3. Перевірка відображення кредиту в обліку.

Аудитор перевіряє правильність оформлення первинних документів щодо отримання кредитних коштів, достовірність бухгалтерських проводок за короткостроковими позиками та своєчасність перенесення довгострокової заборгованості у поточну (за необхідності). Цей етап є критично важливим для підтвердження коректності відображення кредитних операцій у фінансовій звітності.

Етап 4. Аудит відсотків і супутніх платежів.

Здійснюється перевірка методики нарахування відсотків, достовірності відображення комісій банку, а також правильності бухгалтерських проводок за рахунками 95 «Фінансові витрати», 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» та іншими, пов’язаними з обслуговуванням кредиту. Метою є оцінка коректності обліку витрат, пов’язаних із користуванням позиковими ресурсами.

Етап 5. Перевірка погашення кредитів.

На цьому етапі оцінюється документальне підтвердження операцій погашення кредиту, правильність відображення курсових різниць для валютних кредитів та звірка даних бухгалтерського обліку з банківськими виписками. Це дозволяє встановити фактичний стан виконання зобов’язань позичальника та своєчасність розрахунків.

Етап 6. Завершальний етап.

Підсумковий етап передбачає формування висновків щодо достовірності обліку кредитів, ідентифікацію порушень та оцінку їх впливу на фінансову звітність. На основі отриманих результатів готується аудиторський звіт із рекомендаціями щодо усунення недоліків та покращення системи внутрішнього контролю [18].

Найбільш типові помилки виявлені під час аудиту та їх потенційні наслідки для фінансової звітності наведені у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Типові помилки виявлені під час аудиту

№ з/п	Тип помилки	Можлива причина виникнення	Потенційні наслідки для фінансової звітності
1	Невірне нарахування відсотків	Застосування неправильних ставок або обчислення за невірні періоди	Перекручення фінансових результатів, спотворення доходів і витрат
2	Несвоєчасне відображення кредитних операцій	Пропуски в облікових процесах, затримка документів	Недостовірність бухгалтерського обліку, порушення принципу своєчасності
3	Помилкове віднесення зобов’язань	Невірне визначення терміну кредиту	Спотворення структури позикового капіталу, неправильне відображення поточних та довгострокових зобов’язань
4	Неправильне віднесення комісій банку	Некоректна класифікація витрат	Викривлення складу витрат, вплив на фінансовий результат
5	Відсутність інвентаризації кредитної заборгованості	Недотримання внутрішніх процедур контролю	Неможливість перевірки реального стану кредитних зобов’язань
6	Недостатнє документальне оформлення змін до кредитного договору	Пропуски у супровідних документах	Юридичні ризики, неправильний облік змін у кредиті
7	Помилки у відображенні курсових різниць	Невірний розрахунок або облік валютних операцій	Викривлення фінансових результатів при валютних кредитах
8	Некоректне віднесення нарахованих відсотків на собівартість	Неправильне віднесення витрат	Спотворення собівартості продукції та фінансового результату
9	Відсутність узгоджених звірок з банком	Недотримання процедур контролю	Неможливість підтвердити точність заборгованості, підвищений ризик помилок
10	Недостатній рівень внутрішнього контролю	Відсутність ефективної системи контролю	Підвищений ризик зловживань, фінансових втрат і помилок у звітності

Джерело: [44]

Отже, підсумовуючи перший розділ, слід зазначити, що короткострокові кредити банків посідають важливе місце в забезпеченні стабільності поточної діяльності підприємств, виступаючи ключовим інструментом покриття

тимчасових дефіцитів оборотних коштів і підтримання ліквідності. Проведений аналіз теоретичних підходів та законодавчих норм засвідчив, що короткострокове кредитування має багаторівневу нормативно-правову основу, що регламентує порядок його надання, обліку та погашення. Класифікація кредитів за строками, способами погашення, забезпеченням і валютами використання дає можливість адекватно визначати економічну сутність зобов'язань підприємства та коректно їх відображати в бухгалтерському обліку. Узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних науковців підтверджує, що короткостроковий банківський кредит є важливим джерелом фінансової гнучкості, який забезпечує неперервність операційного циклу та виконує функцію підтримки платоспроможності суб'єктів господарювання. Відтак, правильне розуміння природи короткострокових кредитів і нормативних вимог до їх обліку є визначальною передумовою достовірного формування фінансової звітності.

Система бухгалтерського обліку короткострокових кредитів банку забезпечує повне, достовірне та своєчасне відображення інформації про зобов'язання підприємства, пов'язані з їх отриманням, використанням та погашенням. Правильність класифікації кредитних ресурсів за строками погашення, видами валют та економічним змістом визначає коректність їх відображення на рахунках обліку та впливає на структуру балансу й показники фінансового стану. Окреме значення має відображення відсотків за користування кредитом, штрафів і пені, а також курсових різниць за валютними кредитами, що безпосередньо впливають на фінансовий результат підприємства. Дотримання вимог НП(С)БО 11 «Зобов'язання», НП(С)БО 16 «Витрати» і НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» у процесі обліку кредитних операцій дозволяє забезпечити їх повну відповідність чинним стандартам бухгалтерського обліку та створює умови для формування прозорої й об'єктивної фінансової інформації. Саме коректний облік короткострокових кредитів є необхідною передумовою ефективного

управління фінансовими ресурсами та забезпечення економічної стійкості підприємства.

Аудит короткострокових банківських кредитів є важливим інструментом контролю за достовірністю відображення кредитних зобов’язань у фінансовій звітності та правильністю застосування нормативно-правових вимог щодо їх оцінки й класифікації. Аудиторська перевірка дозволяє забезпечити підтвердження реальності зобов’язань, правильності відображення відсотків, штрафів і комісій, а також відповідності аналітичних даних синтетичному обліку. Окреме значення має встановлення правильності розмежування коротко- та довгострокових кредитів, своєчасності перенесення їх частини до поточних зобов’язань і дотримання вимог до розкриття інформації у примітках до звітності. У результаті аудит формує об’єктивну оцінку стану розрахунків за кредитами та сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, мінімізації ризиків помилок і зловживань, а також зміцненню фінансової дисципліни підприємства.

2 ОБЛІК КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» (код ЄДРПОУ 36208605) є юридичною особою приватного права, офіційно зареєстрованою 25 листопада 2008 року. На дату останнього оновлення реєстраційних відомостей (18.11.2025 р.) підприємство перебуває у статусі «зареєстровано», що свідчить про продовження ним господарської діяльності відповідно до чинного законодавства України. Місцезнаходження юридичної особи: 49000, Україна, Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Ударників, буд. 27.

Розмір статутного капіталу товариства становить 8 746 452,05 грн, що вказує на достатню фінансову спроможність суб’єкта господарювання та можливість реалізації ним масштабних економічних проєктів. Формування статутного капіталу у такому обсязі є передумовою для стабільного забезпечення поточної діяльності, інвестиційних процесів, а також для покриття можливих ризиків, пов’язаних із функціонуванням підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Управління та представництво інтересів товариства здійснює уповноважена особа – Вовченко Катерина Олександрівна, що відповідно до установчих документів несе відповідальність за організацію фінансово-господарської діяльності, дотримання нормативно-правових вимог, а також контроль за виконанням стратегічних та операційних завдань підприємства.

Основним видом діяльності ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» згідно з КВЕД є 73.20 – дослідження кон’юнктури ринку та виявлення громадської думки. Даний напрям належить до сектора професійної, наукової та технічної діяльності, що передбачає проведення маркетингових досліджень, аналізу ринкових тенденцій, оцінювання поведінкових моделей споживачів, а також

надання аналітичної підтримки суб’єктам економічних відносин. Виконання таких функцій потребує високого рівня методологічної підготовки, доступу до інформаційних ресурсів та застосування сучасних дослідницьких технологій.

Водночас підприємство має значно ширший спектр заявлених видів діяльності, що охоплює майже всі основні сектори національної економіки, зокрема:

– сільське, лісове та рибне господарство;

– добувну та переробну промисловість;

– будівництво та операції з нерухомим майном;

– торгівлю оптову та роздрібну;

– транспортну, складську та кур’єрську діяльність;

– фінансові та страхові послуги;

– освіту, охорону здоров’я, соціальну допомогу;

– сферу інформації й телекомунікацій;

– професійну, наукову та технічну діяльність;

– мистецтво, спорт, розваги та інші види послуг.

Такий широкий перелік дозволених видів діяльності свідчить про універсальний характер підприємства, його стратегічну орієнтацію на багатогалузевий розвиток та можливість адаптації до різних сегментів ринку. Наявність різнопрофільних напрямів діяльності розширює економічний потенціал підприємства, забезпечує гнучкість управлінських рішень та формує передумови для диверсифікації ризиків.

Отже, ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» є багатофункціональним суб’єктом господарювання із достатнім ресурсним забезпеченням, сформованою організаційною структурою та потенціалом для здійснення комплексних дослідницько-аналітичних, виробничих та сервісних процесів. Така характеристика дозволяє розглядати підприємство як конкурентоспроможного учасника ринку з високою здатністю до розвитку та участі у різних секторах національної економіки.

2.2 Облік короткострокових кредитів банку ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» з метою підтримки ліквідності, фінансування оборотного капіталу та розвитку господарської діяльності залучає короткострокові кредити у національній валюті в банківських установах. Погашення таких кредитів здійснюється підприємством грошовими коштами після завершення терміну кредитного договору.

Документування операцій з короткостроковими банківськими кредитами є ключовим елементом системи бухгалтерського обліку, оскільки забезпечує підтвердження факту виникнення, погашення та оцінки фінансових зобов’язань підприємства. Належне документування сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, мінімізації ризиків викривлення облікових даних та забезпеченню достовірності фінансової звітності. Ведення обліку передбачає складання документів, процедур фіксації господарських операцій та методологічних положень, які мають бути регламентовані в обліковій політиці.

У процесі оформлення короткострокових кредитних операцій застосовується система первинних документів, які забезпечують комплексне відображення фактів господарського життя. Основними документами є:

1. Кредитний договір – це документ який містить ключові параметри зобов’язання:

– предмет договору;

– сума та валюта кредиту;

– строк користування;

– процентна ставка;

– порядок нарахування та сплати відсотків;

– графік погашення основної суми боргу;

– забезпечення (застава, гарантія, порука);

– відповідальність сторін.

2. Виписки банку є підтвердженням факту зарахування кредитних коштів на поточний рахунок та здійснення погашення основної суми й процентів. Виписка є регістром аналітичного обліку та підставою для бухгалтерських записів.

3. Довідки банку, які містять інформацію про залишок заборгованості, нараховані та несплачені відсотки, умови кредитування, реструктуризацію.

4. Розрахунки відсотків здійснюються бухгалтерською службою або надаються банком. Зазначені розрахунки є важливим інструментом для перевірки коректності нарахування та відображення витрат за користування кредитними ресурсами.

5. Внутрішні регістри бухгалтерського обліку. До них належать:

– оборотно-сальдові відомості;

– аналітичні картки рахунків 60 «Короткострокові позики» і 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

– відомості курсових різниць (для валютних кредитів).

Наказ про облікову політику покликаний регламентувати методологічні, організаційні та технологічні принципи обліку кредитних операцій. Для забезпечення належної систематизації ці елементи представлені наступним чином:

1. Порядок первісного визнання короткострокових кредитів. У наказі про облікову політику закріплено, що:

- короткострокові кредити визнаються як фінансові зобов’язання на дату отримання коштів;
- оцінювання здійснюється за справедливою вартістю отриманих ресурсів, що, як правило, відповідає сумі фактичного надходження.

2. Аналітичний облік кредитних зобов’язань. В Наказі встановлено:

- ведення аналітики за кожним кредитним договором;
- розподіл за строками погашення;
- ведення аналітики за валютою кредиту та відсотковими ставками;
- обов’язкове формування графіка погашення.

3. Методика нарахування та відображення відсотків. У наказі зазначено:

- дату та періодичність нарахування відсотків;
- метод обліку (нарахування, а не касовий метод);
- рахунки для відображення витрат (951 «Відсотки за кредит», 952 «Інші фінансові витрати» тощо);
- порядок сплати відсотків і закриття заборгованості.

4. Порядок обліку валютних кредитів. У Наказі затверджено:

- порядок перерахунку валютних зобов’язань за курсом НБУ;
- дату визначення курсових різниць (дата балансу та дата погашення);
- порядок відображення позитивних і від’ємних курсових різниць (945 «Втрати від операційної курсової різниці», 714 «Дохід від операційної курсової різниці»).

5. Підхід до обліку забезпечення кредитів. Підприємство в Наказі визначило:

- облік застави, поруки чи гарантії;
- порядок відображення забезпечення у позабалансовому обліку;
- методи оцінки та переоцінки заставлених активів.

6. Переведення довгострокових зобов’язань у поточні. В Наказі вказано:

- момент переведення – протягом 12 місяців до дати погашення;
- кореспонденцію рахунків (501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» → 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті»);
- порядок документального підтвердження.

7. Порядок документування кредитних операцій. В Наказі вказано:

- перелік первинних документів;
- відповідальних осіб за отримання, перевірку та зберігання документів;
- вимоги до архівації та електронного зберігання.

8. Вибір програмного забезпечення для обліку кредитів. В Наказі зазначено:

- використання ERP-систем або бухгалтерських платформ для автоматизації нарахувань;
- правила доступу до облікових даних;
- алгоритми контролю за своєчасністю погашення.

9. Оцінка та визнання витрат і зобов’язань. В Наказі визначено:

- умови капіталізації витрат (якщо кредит узято для створення кваліфікаційного активу);
- критерії розмежування фінансових витрат за періодами.

Короткострокові кредити банків становлять поточні фінансові зобов’язання підприємства, які підлягають погашенню протягом 12 місяців. Вони відображаються на рахунку 60 «Короткострокові позики». Облік короткострокових кредитів у гривнях наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Облік короткострокових кредитів у гривнях

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Отримано короткостроковий кредит на поточний рахунок	311	601	500 000
2	Погашено основну суму кредиту	601	311	200 000
3	Нараховано відсотки за короткостроковим кредитом	951	684	12 000
4	Сплачено відсотки банку	684	311	12 000

Джерело: згруповано автором на підставі даних ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Облік короткострокових кредитів в іноземній валюті та курсових різниць наведено у таблиці 2.2.

Операції в іноземній валюті підлягають відображенню в бухгалтерському обліку за офіційним курсом Національного банку України, що діє на дату здійснення відповідної господарської операції. Подальше переоцінювання валютних зобов’язань здійснюється на дату складання балансу або на дату їх погашення шляхом визначення курсових різниць, що виникають унаслідок зміни офіційного валютного курсу.

Так, підприємство здійснило залучення короткострокового кредиту в розмірі 10 000 доларів США. На момент отримання кредитних ресурсів офіційний курс Національного банку України дорівнював 38,00 грн за 1 долар

США, що стало підставою для визначення первісної оцінки зобов'язання в національній валюті. На дату складання балансу офіційний курс зріс до 38,50 грн за долар, у результаті чого виникла необхідність у проведенні переоцінки кредитного зобов'язання та відображенні курсової різниці, спричиненої зміною валютного курсу. Окрім того, за період користування кредитними коштами було нараховано відсотки в сумі 300 доларів США, які також підлягають перерахунку у гривневий еквівалент за офіційним курсом, чинним на дату балансу.

Таблиця 2.2 – Облік короткострокового кредиту в іноземній валюті

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Отримано кредит 10 000 USD	312	602	380 000
2	Виникла курсова різниця (38,50 – 38,00)×10 000 = 5 000 грн (збільшення зобов'язання)	945	602	5 000
3	Нараховано відсотки (300 × 38,50)	951	684	11 550
4	Погашено кредит (10 000 × 38,50)	602	312	385 000
5	Сплачено відсотки	684	312	11 550

Джерело: згруповано автором на підставі даних ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Облік довгострокових банківських кредитів у національній валюті наведено у таблиці 2.3.

Довгострокові кредити, строк погашення яких перевищує один рік, відповідно до вимог чинних нормативних положень з бухгалтерського обліку, відображаються на рахунку 50 «Довгострокові позики». Зазначений рахунок застосовується для узагальнення інформації про заборгованість підприємства перед банківськими установами за отриманими кредитами, що підлягають погашенню у період, що перевищує один операційний цикл або календарний рік.

Таблиця 2.3 – Довгострокові кредити в гривнях

№	Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Отримано довгостроковий кредит на будівництво	311	501	2 000 000
2	Нараховано відсотки	951	684	80 000
3	Сплачено відсотки	684	311	80 000

Джерело: згруповано автором на підставі даних ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

У випадку, коли до дати погашення заборгованості за довгостроковим кредитом залишається менше ніж дванадцять місяців, відповідна частина такого зобов'язання підлягає перекласифікації до складу поточних. З метою належного відображення цієї операції в бухгалтерському обліку сума, що підлягає погашенню протягом найближчого року, переноситься на рахунок 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями». Такий підхід забезпечує коректне формування структури зобов'язань у фінансовій звітності та відповідає принципам обачності й достовірності облікової інформації.

ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» має зобов'язання погасити суму в розмірі 600 000 грн протягом наступного звітного року. Зазначена сума підлягає віднесенню до складу поточних зобов'язань, оскільки строк її погашення не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу.

Переведення довгострокової заборгованості у поточну наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Переведення довгострокового кредиту у поточний

№	Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Переведено частину довгострокового кредиту в поточний	501	611	600 000

Джерело: згруповано автором на підставі даних ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» отримало кредитні кошти в іноземній валюті в сумі 50 000 євро**.** На дату первісного визнання зобов'язання офіційний курс Національного банку України становив 41 грн за 1 євро, що слугувало підставою для визначення його початкової оцінки у національній валюті. Станом на дату складання балансу офіційний валютний курс зріс до 42 грн за євро, у зв'язку з чим виникла необхідність у проведенні переоцінки зобов'язання та визначенні відповідної курсової різниці, спричиненої зміною валютного курсу.

Облік довгострокового кредиту в іноземній валюті та курсові різниці наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Облік довгострокового валютного кредиту

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Отримано кредит (50 000 × 41)	312	502	2 050 000
2	Визначена курсова різниця: (42–41) × 50 000 = 50 000 грн	945	502	50 000
3	Переведення частини кредиту у поточну за 12 міс. до погашення	502	612	500 000

Джерело: згруповано автором на підставі даних ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Обліковий цикл кредитних операцій охоплює послідовність взаємопов’язаних етапів, що забезпечують повне та достовірне відображення кредитних зобов’язань у бухгалтерському обліку. До його основних складових належать:

1. Отримання кредитних ресурсів – як короткострокових, так і довгострокових, з їх первісним визнанням за офіційним курсом та відображенням відповідного зобов’язання;

2. Нарахування та сплата відсотків за користування кредитом, що формують фінансові витрати підприємства;

3. Визначення курсових різниць, які виникають у разі зміни валютного курсу між датою первісного визнання та датою балансу або погашення зобов’язання;

4. Часткове погашення основної суми боргу, що зменшує розмір кредитного зобов’язання;

5. Перекласифікація довгострокового кредиту до складу поточної заборгованості, якщо строк його погашення скорочується до періоду, що не перевищує дванадцяти місяців;

6. Остаточне погашення кредиту, після якого зобов’язання припиняється та відображається його повне закриття в обліку.

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Для здійснення аналізу фінансової звітності застосовуються дані бухгалтерської звітності підприємства, а також відповідна методика, що забезпечує комплексне оцінювання його фінансових показників. Оцінювання фінансового стану ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» здійснюється із використанням інструментарію фінансового аналізу, який дає можливість виявити тенденції розвитку, рівень платоспроможності та ефективність використання ресурсів. Результати аналізу ліквідності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020–2024 роки узагальнено та представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз ліквідності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020-2024 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	19,74811	17,28075	28,80198	35,539496	38,4716
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,576216	1,353832	4,362093	3,7294118	4,170396
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03027	0,819964	2,988685	3,4890756	4,082616
Чистий оборотний капітал, тис грн	1734,2	1826,7	1965,6	2055,1	2177,1

Продовження таблиці 2.6

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.		Відхилення 2024р. від 2023р.	
	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %
1	7	8	9	10	11	12	13	14
Коефіцієнт покриття	-2,47	87,51	11,52	166,67	6,74	123,39	2,93	108,25
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,78	234,95	3,01	322,20	-0,63	85,50	0,44	111,82
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,79	2708,81	2,17	364,49	0,50	116,74	0,59	117,01
Чистий оборотний капітал, тис грн	92,5	105,33	138,9	107,60	89,5	104,55	122	105,94

Джерело: розраховано на підставі фінансової звітності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Результати розрахунків показників системи коефіцієнтів та величини чистого оборотного капіталу, представлені у таблиці 2.6, відображають здатність суб’єкта господарювання забезпечувати своєчасне та повне погашення своїх короткострокових зобов’язань. Дані показники дають можливість оцінити ліквідність підприємства, рівень фінансової стійкості та ефективність управління оборотними активами в контексті забезпечення поточних платежів.

Коефіцієнт покриття демонструє доволі стійку та позитивну динаміку протягом звітного періоду. Виключенням є лише незначний спад у 2021 році, що призвело до зменшення показника на 12,5%. Особливо варто відзначити різке зростання показника у 2022 році (+66.7%), внаслідок чого його значення зросло з 17,28 до 28,80. Надалі спостерігалося стабільне зростання до 38,47 у 2024 році. Це свідчить про системне посилення фінансової стійкості та значного запасу міцності у забезпеченні поточних зобов'язань оборотними активами. На кінець періоду значення коефіцієнта значно перевищує норматив (>1.5-2.0), що може вказувати на неефективне використання частини оборотних активів, однак, з точки зору ризику, підвищує безпеку.

Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності за п'ять років зріс з 0,58 до 4,17, що є показником суттєвого поліпшення здатності підприємства погашати короткострокові борги без залучення запасів. Критичне значення показника (<1) у 2020 році було перевищено вже у 2021 році. Найбільшим приростом є збільшення на 222,2%, яке було зафіксовано у 2022 році, коли коефіцієнт досяг 4,36. Загальна тенденція підприємства зберігає позитивну динаміку, незважаючи на частковий спад у 2023 році (-14,5%), що дозволяє стверджувати про високу якість структури оборотних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності має найкращу тенденцію до зростання. Його значення зросло з мінімального рівня 0,03 у 2020 році до 4,08 у 2024 році. Також важливим є стрімке зростання у 2021 (+2608,8%) та 2022 (+264,5%) роках. Настільки різке збільшення частки грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів свідчить про консервативну політику

управління ліквідністю, формування значних фінансових резервів і надзвичайно високий рівень миттєвої платоспроможності.

Чистий оборотний капітал (робочий капітал) збільшився з 1734,2 тис. грн до 2177,1 тис. грн, що становить приріст у 25,5% за п'ять років. Стабільне щорічне зростання цього показника (в середньому на 5-7% на рік) підтверджує посилення фінансової незалежності підприємства у короткостроковому періоді та збільшення власних джерел фінансування поточної діяльності.

Вищезазначена інформація дозволяє констатувати, що за період 2020-2024 років компанія досягла суттєвого поліпшення усіх аспектів ліквідності. Перехід від нормативних значень у 2020-2021 роках до їх суттєвого перевищення у 2022-2024 роках вказує на ретельне та ефективне управління оборотним капіталом. Найбільш трансформаційними стали 2021 та 2022 роки, коли було закладено основи для подальшого зміцнення фінансового стану. Слід зазначити, що стільки високі значення коефіцієнтів ліквідності, з одного боку, усувають ризик неплатоспроможності, а з іншого – можуть сигналізувати про надмірну частку низько доходних активів (грошових коштів) в обороті. Таким чином, фінансовий стан підприємства з позиції ліквідності можна охарактеризувати як надзвичайно міцний і консервативний.

Аналіз платоспроможності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020-2024 роки наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020-2024 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	0,953789	0,946741	0,967846	0,9739788	0,975869
Коефіцієнт фінансування	0,04845	0,056255	0,033222	0,0267164	0,024728
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	18,74811	16,28075	27,80198	34,539496	37,4716
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,908339	0,915869	0,923641	0,9227695	0,926583

Продовження таблиці 2.7

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.		Відхилення 2024р. від 2023р.	
	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %
1	7	8	9	10	11	12	13	14
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,01	99,26	0,02	102,23	0,01	100,63	0,01	100,19
Коефіцієнт фінансування	0,01	116,11	-0,02	59,06	-0,01	80,42	-0,01	92,56
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-2,476	86,84	11,52	170,77	6,74	124,23	2,93	108,49
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,01	100,83	0,01	100,85	-0,01	99,91	0,01	100,41

Джерело: розраховано на підставі фінансової звітності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Проведений аналіз дозволив дійти наступних висновків.

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) протягом усього досліджуваного періоду підтримувався на надзвичайно високому рівні, значно перевищуючи нормативне значення (>0,5-0,6). Не дивлячись на те, що у 2021 році відбулось незначне зниження показника до 0,9467, вже з 2022 року спостерігається його стале зростання – з 0,9678 до 0,9759 у 2024 році.

Це свідчить про низький рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та про його високу ступінь фінансової незалежності. Також суттєве підвищення довіри кредиторів заслуговує збільшення частки власного капіталу в пасивах, що також суттєво зменшує фінансові ризики.

Коефіцієнт фінансування (залежності), будучи оберненим показником до коефіцієнта автономії, демонструє протилежну тенденцію. Його значення є дуже низьким і має тенденцію до зниження: з 0,0485 у 2020 році до 0,0247 у 2024 році. Це означає, що на кожну гривню власного капіталу в 2024 році

припадало лише 2,47 копійки позикового, що є прямим підтвердженням консервативної фінансової політики і мінімізації боргового навантаження. Різке зниження коефіцієнта у 2022 році на 40,94% підкреслює стратегічне рішення щодо зміцнення фінансової стійкості.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами має виключно позитивну динаміку. Показник у 2022 році досягає значення 27,8, що демонструє зростання на 70,77% (проти значення показника 16,28). У подальші роки зростання продовжилося, досягнувши значення 37,47 у 2024 році. Враховуючи те, що значення суттєво перевищують норматив (>0,1), підприємство має надлишковий обсяг власних оборотних коштів, необхідних для формування запасів. Це підтверджує висновки щодо надмірної ліквідності, зроблені раніше, і вказує на дуже високий рівень фінансової безпеки, хоча і може розглядатися як ознака неефективного використання капіталу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу залишався стабільно високим протягом усього періоду, коливаючись в межах 0,908–0,927. Такі значення (при нормі >0,2-0,5) свідчать про дуже гнучку структуру капіталу та високу мобільність власних коштів. Переважна частина власного капіталу не є замороженою в необоротних активах, а знаходиться в мобільній формі, що дозволяє підприємству вільно маневрувати коштами для фінансування поточної діяльності.

Аналіз показників платоспроможності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2020-2024 роки дозволяє охарактеризувати його фінансовий стан як надзвичайно стійкий і консервативний. Підприємство практично повністю фінансує свою діяльність за рахунок власних джерел, має мінімальне боргове навантаження та володіє значним обсягом власних оборотних коштів. Така структура капіталу мінімізує фінансові ризики та забезпечує максимальний захист від зовнішніх економічних потрясінь.

Аналіз ділової активності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2022-2024 роки наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз ділової активності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2022-2024 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	0,65	1,00	1,06	1,57
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	24,35	48,95	57,83	110,89
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	26,32	28,82	42,86	436,36
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	14,79	7,36	6,23	3,25
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	13,68	12,49	8,34	0,83
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,75	1,22	1,32	1,90
Фондовіддача	2,13	3,36	3,66	5,50
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	0,68	1,04	1,10	1,61

Продовження таблиці 2.8

Показник	Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.		Відхилення 2024р. від 2023р	
	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	0,35	153,66	0,07	106,56	0,51	147,70
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	24,60	201,02	8,88	118,15	53,07	191,76
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,50	109,52	14,04	148,72	393,49	1017,99
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	-7,43	49,75	-1,13	84,64	-2,98	52,15
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	-1,18874	91,31	-4,09	67,24	-7,57	9,82
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,47	163,12	0,10	107,78	0,58	144,03
Фондовіддача	1,23	157,69	0,30	108,89	1,84	150,37
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	0,36	152,49	0,05	105,09	0,52	147,09

Джерело: розраховано на підставі фінансової звітності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Дані наведені в таблиці 2.8 свідчать про наступне.

Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,65 до 1,57, що дозволяє зробити висновок про підвищення ефективності використання майна майже вдвічі на

241,53%. Ця тенденція може вказувати на суттєву оптимізацію структури активів та здатність генерувати більший обсяг виручки з кожної одиниці інвестованих коштів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості виявив експоненційне зростання з 24,35 до 110,89, що еквівалентно скороченню періоду погашення зобов'язань з 14,79 до 3,25 днів. Така динаміка свідчить про посилення платіжної дисципліни, однак може вказувати на втрату частини торгових кредитів як джерела фінансування.

Найбільш виражені зміни спостерігаються в коефіцієнті оборотності дебіторської заборгованості, який зріс з 26,32 до 436,36. Відповідно, період інкасації дебіторської заборгованості скоротився з 13,68 до 0,83 дня. Це дозволяє зробити висновок про перехід до політики практично миттєвих розрахунків, що мінімізує ризик несплати та скорочує операційний цикл.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів покращився з 0,75 до 1,90, що свідчить про прискорення трансформації запасів у реалізовану продукцію. Однак, порівняно з іншими показниками оборотності, це значення залишається відносно низьким, вказуючи на потенційні резерви оптимізації управління запасами.

Зростання фондовіддачі з 2,13 до 5,50 підтверджує підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Коефіцієнт віддачі власного капіталу демонструє позитивну динаміку, зростаючи з 0,68 до 1,61 (зростання на 236,76%), що свідчить про підвищення ефективності використання власного капіталу та посилення фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, аналіз демонструє суттєве прискорення ділової активності підприємства. Спрощення розрахункових операцій та оптимізація структури активів дозволяють ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» досягти значного покращення ефективності використання ресурсів. Однак, суттєві зміни значень окремих показників можуть свідчити про суттєві зміни на підприємстві (наприклад, корекція бізнес-моделі) та потребують додаткового

моніторингу для підтримки фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

Аналіз рентабельності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2021-2024 роки наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз рентабельності ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА» за 2022-2024 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів	0,04	0,06	0,04	0,05
Рентабельність власного капіталу	0,04	0,07	0,05	0,05
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,06	0,06	0,04	0,03
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,14	0,14	0,08	0,06

Продовження таблиці 2.9

Показник	Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.		Відхилення 2024р. від 2023р.	
	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %	Абсо-лютне	Віднос-не, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	0,02	150,24	–0,02	70,97	0,01	117,87
Рентабельність власного капіталу	0,02	149,08	–0,02	69,99	0,01	117,39
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	–0,01	97,77	–0,02	66,60	–0,01	79,81
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,01	101,03	–0,06	60,42	–0,03	68,64

Джерело: розраховано на підставі фінансової звітності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Коефіцієнт рентабельності активів протягом цього періоду коливався, не виходячи за межі низьких значень – від 0,04 до 0,06. Однак після збільшення на 50% у 2022 році до 0,06 наступного року відбулося істотне скорочення на 30% – до 0,04. Хоч у 2024 році і зафіксовано певне відновлення до 0,05, загальний рівень показника залишається недостатнім для оцінки використання майна як ефективного.

Рентабельність власного капіталу має схожу тенденцію: зростання у 2022 році до 0,07, зменшення до 0,05 у 2023-му та закріплення на цій позначці у 2024 році.

Найбільшу занепокоєність викликає стан рентабельності реалізації. Цей показник демонструє стійку негативну тенденцію, скоротившись з 0,14 у 2021-2022 роках до всього лише 0,06 у 2024 році. Таке скорочення майже в 2,5 рази безпосередньо вказує на серйозне погіршення результатів основної, операційної діяльності підприємства.

Проведений аналіз дозволяє виявити стійку негативну тенденцію у формуванні прибутку ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна». Ізольовані випадки покращення окремих показників, зафіксовані наприклад у 2022 році, не формують стійкої позитивної динаміки. Натомість спостерігається системне погіршення фінансових результатів, що має прояв у сфері операційної ефективності підприємства.

Отже, у другому розділі магістерської роботи здійснено комплексне дослідження організаційно-економічних та фінансових аспектів діяльності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна», а також особливостей обліку банківських кредитів і оцінки фінансового стану підприємства. Проведений аналіз дозволив сформувати цілісне уявлення про специфіку функціонування підприємства, його фінансову політику та результати господарської діяльності.

Надано загальну характеристику ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» як багатофункціонального суб’єкта господарювання з достатнім рівнем статутного капіталу, сформованою організаційною структурою та широким спектром дозволених видів діяльності. Визначено, що підприємство має значний потенціал до диверсифікації та адаптації до змін ринкового середовища, що є важливою передумовою забезпечення стабільності та розвитку в умовах економічної невизначеності.

Досліджено порядок документування та бухгалтерського обліку короткострокових і довгострокових банківських кредитів у національній та іноземній валюті. Встановлено, що облік кредитних операцій на підприємстві

організований відповідно до вимог чинного законодавства та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Наказ про облікову політику чітко регламентує порядок визнання, оцінки, аналітичного обліку, нарахування відсотків, відображення курсових різниць і перекласифікації зобов'язань. Застосування системи рахунків, первинних документів та аналітичних регістрів забезпечує повноту і достовірність відображення кредитних зобов'язань у фінансовій звітності підприємства.

Проведено фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна», який охопив оцінку ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Результати аналізу засвідчили надзвичайно високий рівень ліквідності й фінансової автономії підприємства, мінімальне боргове навантаження та значний обсяг власних оборотних коштів. Водночас виявлено суперечливі тенденції у сфері ефективності діяльності: за умов зростання ділової активності та прискорення оборотності активів спостерігається стійке зниження показників рентабельності, зокрема рентабельності реалізації, що свідчить про погіршення операційної ефективності. Результати проведеного аналізу показують, що ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» характеризується високою фінансовою стійкістю та платоспроможністю, однак потребує вдосконалення управління доходами і витратами з метою підвищення прибутковості діяльності.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКУ НА ТОВ «ВЕЗУВІУС УКРАЇНА»

3.1 Аудит короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Проведення аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» є об’єктивною потребою, обумовленою впливом кредитних зобов’язань на фінансову стабільність та ліквідність підприємства. Короткострокові банківські кредити становлять важливий елемент поточного фінансового забезпечення діяльності, а їх належний облік і контроль безпосередньо визначають достовірність фінансової звітності, рівень платоспроможності й ефективність управління оборотним капіталом.

Аудит зобов’язань дозволяє підтвердити правильність відображення кредитів у бухгалтерському обліку, відповідність умов кредитних договорів чинним нормативно-правовим вимогам, а також своєчасність і повноту нарахування відсотків та інших пов’язаних витрат. Особливої актуальності набуває перевірка короткострокових кредитів у зв’язку з їх прямим впливом на фінансові ризики підприємства, серед яких ризик неплатоспроможності, процентний ризик, валютні коливання та ризик порушення умов кредитних угод.

Системний аудит дає змогу виявити можливі порушення в частині оформлення, виконання та документального підтвердження кредитних операцій, оцінити ефективність внутрішнього контролю і забезпечити керівництво підприємства достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень. Крім того, результати аудиту сприяють підвищенню фінансової дисципліни, мінімізації ризиків, зміцненню довіри з боку банків-кредиторів та інших стейкґолдерів.

Тест внутрішнього контролю короткострокових кредитів банку на підприємстві наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Тест внутрішнього контролю короткострокових кредитів банку

№	Зміст тесту	Варіант відповіді		Повна відповідь аудитора
		Так	Ні	
1	Чи веде підприємство окремий аналітичний облік за кожним кредитним договором?	✔		
2	Чи призначена відповідальна особа за взаєморозрахунки з банками?	✔		
3	Чи всі кредитні договори оформлені належним чином та зберігаються в одному місці?	✔		
4	Чи узгоджуються дані бухгалтерського обліку з банківськими виписками?	✔		
5	Чи дотримується підприємство графіка погашення тіла кредиту та відсотків?	✔		
6	Чи застосовується автоматизована система для обліку кредитів та відсотків?	✔		
7	Чи контролюється правильність нарахування відсотків за користування кредитом?	✔		
8	Чи перевіряються комісії та додаткові платежі за кредитами?	✔		
9	Чи наявний внутрішній контроль за строками закінчення кредитних договорів?	✔		
10	Чи своєчасно відображаються у бухгалтерському обліку операції за кредитами?	✔		
11	Чи оформлюються внутрішні пояснювальні документи у разі продовження кредиту?		✔	
12	Чи проводився зовнішній аудит кредитних зобов’язань у поточному році?		✔	
13	Чи є випадки несвоєчасного погашення процентів або тіла кредиту?		✔	
14	Чи використані кредитні кошти відповідно до цільового призначення?	✔		
15	Чи здійснюється регулярний аналіз кредитного навантаження підприємства?	✔		

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Під час аудиту короткострокових кредитів аудитор повинен приділяти увагу ключовим ділянкам, у яких існує підвищена ймовірність суттєвих помилок або викривлень фінансової звітності. До основних зон ризику належать:

1. Неповне відображення кредитної заборгованості. Ризик виникає, якщо кредитні операції не завершені документально, кредити, отримані під гарантії або поруки, не враховані, а також якщо короткострокові позики від небанківських установ або пов’язаних сторін не відображені в обліку.

2. Помилки у класифікації та оцінці кредитів. До потенційних порушень відносять некоректне визначення строку погашення, неправильний облік пролонгованих або реструктуризованих кредитів та неналежне застосування дисконтування для визначення теперішньої вартості зобов’язань.

3. Недотримання умов кредитних договорів. Ризики проявляються у невиконанні фінансових умов договору, використанні кредитних коштів не за цільовим призначенням, а також прострочені погашення основного боргу або нарахованих відсотків, що може призвести до застосування штрафних санкцій або вимоги дострокового погашення.

4. Неправильне нарахування та відображення процентних витрат. Можливі помилки включають неточне нарахування відсотків, безпідставне включення їх до капітальних інвестицій та некоректне відображення курсових різниць за валютними кредитами.

5. Викривлення інформації про забезпечення кредитів. Ризики виникають у разі завищення вартості заставного майна, неповного оформлення документів або відсутності переоцінки та інвентаризації предметів забезпечення.

6. Операції з пов’язаними сторонами. Такі кредити можуть надаватися на неринкових умовах, містити приховані форми фінансування або використовуватися для маніпуляцій фінансовими результатами підприємства.

7. Ризики валютних кредитів. Основні загрози включають некоректний розрахунок курсових різниць, несвоєчасну переоцінку валютних зобов’язань та вплив коливань валютного курсу на платоспроможність підприємства.

8. Неповне розкриття інформації у фінансовій звітності. Підприємство може не повністю розкривати умови забезпечення, строки погашення,

процентні ставки та кредитні ризики, що негативно впливає на достовірність фінансової оцінки.

Критерії оцінки результатів аудиту короткострокових кредитів підприємства визначаються на основі ефективності системи внутрішнього контролю та суттєвості виявлених відхилень:

1. Ефективність системи внутрішнього контролю: система внутрішнього контролю вважається ефективною, якщо кількість порушень процедур у вибірковій перевірці не перевищує 5 % від загальної кількості перевірених кредитних операцій. Такий показник свідчить про належне дотримання підприємством встановлених правил обліку, процедур оформлення та використання короткострокових кредитів, а також про здатність внутрішніх контрольних механізмів запобігати помилкам у фінансовій звітності.

2. Суттєвість відхилень: будь-які відхилення у класифікації кредитів або в розмірі сформованих резервів, що перевищують 1 500 000 грн, вважаються суттєвими. Такі порушення можуть мати значний вплив на достовірність фінансової звітності підприємства та вимагають проведення додаткових перевірок і коригувальних заходів.

Загальний план аудиту короткострокових кредитів банку наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Загальний план аудиту короткострокових кредитів банку

Етап аудиту	Ключові процедури / Робота	Термін виконання	Вико-навець	Докази
1	2	3	4	5
I. Планування	1. Ознайомлення з обліковою політикою. 2. Оцінка аудиторських ризиків, визначення суттєвості. 3. Формування аудиторської вибірки.	15.01 – 19.01.2025	Іванов К.М.	Протокол планування, лист щодо розуміння діяльності.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
II. Тестування СВК	1. Проведення тестування внутрішнього контролю 2. Оцінка показників тестування внутрішнього контролю 3. Перевірити наявність внутрішніх регламентів, порядок погодження кредитів, санкціонування отримання позик	22.01 – 02.02.2025	Іванов К.М.	Тест внутрішнього контролю
III. Основний етап	1. Звірити дані обліку підприємства з виписками банку та кредитними договорами 2. Аналіз умов договорів, графіків погашення, строків та забезпечення 3. Перерахунок процентів за вибіркою договорів; перевірка відсоткових ставок 4. Перевірка відображення у балансі, примітках, коректності розкриття	05.02 – 16.02.2025	Іванов К.М.	Аналітичні таблиці, листи-підтвердження, робочі документи аудитора
IV. Завершення	1. Формування аудиторського звіту	19.02 – 23.02.2025	Іванов К.М.	Звіт про знайдені відхилення

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Програма аудиту короткострокових кредитів підприємства є систематизованим комплексом організаційних, методичних та процедурних заходів, спрямованих на всебічну перевірку правильності ведення обліку кредитних операцій та оцінку ефективності внутрішнього контролю. Її метою є встановлення достовірності відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності та відповідності діяльності підприємства чинним нормативним вимогам і внутрішнім правилам.

Програма охоплює всі стадії роботи підприємства з короткостроковими кредитами: від отримання позикових коштів, нарахування відсотків і формування курсових різниць до часткового погашення боргу, перекласифікації зобов’язань і повного закриття кредиту. Окрему увагу

приділено перевірці ефективності системи внутрішнього контролю, що включає оцінку коректності виконання процедур, своєчасності внутрішніх перевірок, повноти документального оформлення операцій та відповідності діяльності встановленим внутрішнім регламентам підприємства.

Програма аудиту короткострокових кредитів банку наведена у таблиці 3.3.

Аудит обліку короткострокових кредитів банку на підприємстві охоплює перевірку: достовірності визнання кредитів як зобов'язань; правильності нарахування та відображення процентів; дотримання графіків погашення; класифікації кредитної заборгованості; правильності розкриття інформації у фінансовій звітності.

РД-1: Чек-лист внутрішнього контролю щодо обліку кредитів наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – РД-1: Чек-лист внутрішнього контролю щодо обліку кредитів

№	Критерій	Так	Ні	Примітки
1	Наявність наказу про порядок залучення кредитів	✔		Порядок затверджено у 2023 р.
2	Наявність відповідальних осіб за погодження кредитів	✔		Повноваження визначено
3	Ведення реєстру кредитних договорів	✔		Оновлюється щомісяця
4	Контроль виконання графіків погашення	✘		Несвоєчасне оновлення графіків

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Таблиця 3.3 – Програма аудиту короткострокових кредитів

№	Мета аудиту	Об’єкт перевірки / Процедура	Метод	Період	Виконавець	Робочий документ
1	Оцінити ефективність СВК процесу залучення та обліку кредитів	Перевірити наявність внутрішніх регламентів, порядок погодження кредитів, санкціонування отримання позик	Аналіз документів, інтерв’ю	22.01–26.01	Іванов К.М.	РД-1: Чек-лист внутрішнього контролю
2	Переконатися у повноті визнання кредитної заборгованості	Звірити дані обліку підприємства з виписками банку та кредитними договорами	Зовнішнє підтвердження, звірка документів	29.01–02.02	Іванов К.М.	РД-2: Реєстр банківських підтверджень
3	Перевірити правильність класифікації короткострокових кредитів	Аналіз умов договорів, графіків погашення, строків та забезпечення	Аналітичні процедури, тестування	05.02–09.02	Іванов К.М.	РД-3: Класифікація кредитних зобов’язань
4	Переконатися у правильності нарахування процентів	Перерахунок процентів за вибіркою договорів; перевірка відсоткових ставок	Перерахунок, аналітичні процедури	12.02–16.02	Іванов К.М.	РД-4: Перевірка процентних витрат
5	Оцінити відображення кредитів у фінансовій звітності	Перевірка відображення у балансі, примітках, коректності розкриття	Перевірка документів	19.02–20.02	Іванов К.М.	РД-5: Чек-лист розкриття інформації

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Висновок аудитора (РД-1): Система внутрішнього контролю загалом працює ефективно, проте відсутній належний контроль виконання графіків погашення кредитів, що підвищує ризик прострочення.

РД-3: Аналіз короткострокових кредитів підприємства станом на 31.12.2024 р. наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – РД-3: Аналіз короткострокових кредитів підприємства станом на 31.12.2024 р.

Банк	Сума кредиту	Залишок на кінець періоду	Строк погашення	Процентна ставка	Забезпечення	Примітки
АТ «Ощадбанк»	10000000	3000000	10.02.2025	16%	ТМЦ	Виконується
АТ «Укрексімбанк»	8000000	8000000	25.03.2025	18%	Нерухомість	Відсутні часткові погашення
АТ «Приватбанк»	5000000	2500000	05.01.2025	21%	Без забезпечення	Ризик прострочення
Всього	23000000	13500000	–	–	–	–

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Висновок аудитора (РД-3): Один кредит (Приватбанк) має ознаки ризику прострочення, що може вимагати створення забезпечення (резерву) відповідно до НП(С)БО 11.

РД-4: Перевірка нарахування процентів (вибірка) наведено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – РД-4: Перевірка нарахування процентів (вибірка)

Банк	Сума боргу	Ставка	Нараховано підприємством	Розраховано аудитором	Відхилення	Причина
Ощадбанк	3000000	16%	40 000	40 000	0	–
Приватбанк	2500000	21%	43 750	43 680	–70	Округлення

Джерело: складено автором на підставі методики [36]

Висновок аудитора (РД-4): Нарахування процентів здійснюється правильно. Відхилення не суттєві. Системних помилок не виявлено.

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

за результатами аудиту обліку короткострокових кредитів ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» за 2024 рік

1. Мета аудиту

Перевірка достовірності відображення в обліку:

- кредитної заборгованості,
- процентних витрат,
- умов кредитних договорів,
- забезпечення,
- погашення,
- розкриття у звітності.

2. Основні результати

1. Визнання кредитів – достовірне. Всі кредити підтверджені банківськими довідками.

2. Внутрішній контроль – частково ефективний. Виявлено недоліки в контролі своєчасності погашення.

3. Класифікація кредитів – правильна. Один кредит має ризик прострочення.

4. Проценти – нараховуються коректно. Відхилення є несуттєвими та не впливають на фінансові результати.

5. Фінансова звітність – достовірна. Не розкрито процентні ставки, що потребує коригування.

3. Узагальнений висновок аудитора

Фінансова звітність ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» у частині короткострокових кредитів відображає достовірно всі суттєві аспекти. Разом із тим рекомендовано посилити моніторинг погашення кредитів та доповнити Примітки інформацією щодо процентних ставок та графіків погашення.

3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

У чинній системі бухгалтерського обліку України не передбачено типових форм аналітичних регістрів для відображення операцій з короткостроковими банківськими кредитами. Тому підприємства самостійно розробляють внутрішні аналітичні відомості, які мають забезпечувати систематизацію даних, необхідних для обліку.

Аналітична відомість АВ–КК–1 «Облік законності та умов отримання короткострокових кредитів», що наведена у таблиці 3.7, дозволяє бухгалтеру відслідковувати, які кредити укладені відповідно до чинного законодавства, уникати ризиків незаконних чи невигідних зобов'язань.

Таблиця 3.7 – Аналітична відомість АВ–КК–1 «Облік законності та умов отримання короткострокових кредитів»

№	Банк	Номер і дата договору	Строк дії	Сума кредиту, грн	Процентна ставка	Мета отримання	Забезпечення (застава/ гарантія)	Відповідність обліковій політиці

Джерело: удосконалено автором

Аналітична відомість АВ–КК–2, представлена у таблиці 3.8, призначена для систематичного порівняння даних банківських виписок, бухгалтерських регістрів та графіків погашення короткострокових кредитів. Вона дає змогу виявляти відхилення, затримки у погашенні та помилки обліку, забезпечуючи підстави для об'єктивної оцінки кредитного навантаження підприємства.

Таблиця 3.8 – Аналітична відомість АВ–КК–2 «Рух короткострокових кредитів і контроль за їх погашенням»

№	Банк	Дата отримання	Сума кредиту	Використано за напрямом (грн)	Залишок коштів	Дата погашення	Погашена сума	Виписка банку (№, дата)

Джерело: удосконалено автором

Аналітична відомість АВ–КК–3 «Нарахування та сплата відсотків за короткостроковими кредитами» (таблиця 3.9), забезпечує контроль за правильністю розрахунку відсоткових витрат та їх своєчасним відображенням у бухгалтерському обліку.

Таблиця 3.9 – Аналітична відомість АВ–КК–3 «Нарахування та сплата відсотків за короткостроковими кредитами»

№	Договір	Сума кредиту	Процентна ставка, %	Період нарахування	Нараховані відсотки (за договором), грн	Відображено в обліку, грн	Дата сплати

Джерело: удосконалено автором

Аналітична відомість АВ–КК–4 «Відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності» (таблиця 3.10) дозволяє перевірити достовірність облікових даних у фінансовій звітності, правильність класифікації короткострокових зобов’язань та повноту розкриття інформації у примітках.

Таблиця 3.10 – Аналітична відомість АВ–КК–4 «Відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності»

№	Найменування банку	Рахунок обліку	Сальдо на початок	Отримано за період	Погашено	Сальдо на кінець	Відображення у балансі (рядок 1600)	Примітки до звітності (№ пункту)

Джерело: удосконалено автором

Аналітична відомість АВ–КК–5 «Оцінка ризиків непогашення кредитів та банкрутства банків-кредиторів», що наведена у таблиці 3.11, забезпечує контроль за фінансовими ризиками, пов’язаними з банками-кредиторами, та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо диверсифікації джерел фінансування підприємства.

Таблиця 3.11 – Аналітична відомість АВ–КК–5 «Оцінка ризиків непогашення кредитів та банкрутства банків-кредиторів»

№	Банк	Кредитний портфель (грн)	Рейтинг банку (НБУ / міжнародний)	Фінансовий стан (капітал, ліквідність)	Історія взаємовідносин (порушення, затримки)	Ризик банкрутства (низький/ середній/ високий)	Потенційний вплив на підприємство	Рекомендації

Джерело: удосконалено автором

Впровадження аналітичних відомостей для обліку короткострокових кредитів дозволяє поглибити дані аналітичного обліку, посилити контрольні функції бухгалтерії та створити інформаційну основу для фінансового та економічного аналізу ефективності залучених кредитних ресурсів. Це сприяє підвищенню якості прийняття управлінських рішень, попередженню фінансових санкцій, підвищенню фінансової дисципліни та забезпеченню достовірності облікової інформації у фінансової звітності підприємства.

3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна»

Метою аудиту короткострокових банківських кредитів є перевірка законності, достовірності та повноти відображення кредитних операцій у бухгалтерському обліку, а також оцінка ефективності використання залучених коштів у господарській діяльності підприємства.

Аудит короткострокових кредитів спрямований на підтвердження: відповідності умов кредитних договорів чинному законодавству та обліковій політиці підприємства; правильності відображення отриманих і погашених сум у бухгалтерському обліку; достовірності розрахунків і нарахування відсотків за користування кредитами; своєчасності виконання зобов’язань перед банками; правильності відображення кредитних операцій у фінансовій звітності та примітках до неї.

Основними завданнями аудиту короткострокових банківських кредитів є: перевірка законності отримання кредитів, аналіз руху короткострокових кредитів та їх погашення, перевірка правильності нарахування та сплати відсотків за кредитами, перевірка відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності, оцінка ризиків і внутрішнього контролю за короткостроковими кредитами.

Тест внутрішнього контролю з аудиту короткострокових банківських кредитів складається з метою оцінки надійності, ефективності та достатності системи внутрішнього контролю підприємства у частині обліку, використання та погашення кредитних зобов'язань перед банками. Тест внутрішнього контролю з аудиту короткострокових банківських кредитів наведено у таблиці 3.12.

Таблиця 3.12 – Тест внутрішнього контролю короткострокових банківських кредитів

№	Питання тесту	Варіанти відповідей	Так / Ні	Коментар аудитора
1	2	3	4	5
1	Чи затверджено на підприємстві внутрішню політику щодо залучення кредитних ресурсів (положення про управління позиковими коштами)?			
2	Чи визначено осіб, відповідальних за укладення, облік і контроль виконання кредитних договорів?			
3	Чи здійснюється погодження умов кредитних договорів із фінансовою службою та керівником підприємства?			
4	Чи перевіряються документи перед підписанням кредитного договору (правильність реквізитів, відповідність сум, строків, цільового використання)?			
5	Чи ведеться реєстр (журнал) кредитних договорів із зазначенням банку, дати укладання, строку погашення та відсоткової ставки?			
6	Чи здійснюється регулярна звірка даних обліку кредитів із банківськими виписками?			
7	Чи є окремий аналітичний облік короткострокових кредитів за кожним банком і договором?			
8	Чи контролюється своєчасність сплати відсотків і погашення основного боргу?			

Продовження таблиці 3.12

1	2	3	4	5
9	Чи відображаються відсотки за користування кредитом у складі фінансових витрат у періоді їх нарахування?			
10	Чи перевіряє головний бухгалтер правильність кореспонденції рахунків при обліку кредитів і відсотків?			
11	Чи здійснюється контроль за цільовим використанням кредитних коштів відповідно до умов договору?			
12	Чи фіксуються випадки порушень умов кредитування та чи розглядаються вони на рівні керівництва підприємства?			
13	Чи проводиться інвентаризація розрахунків за короткостроковими кредитами наприкінці звітного періоду?			
14	Чи відображаються короткострокові кредити у балансі в рядку 1600 відповідно до НП(С)БО 1 або МСФЗ 9?			
15	Чи існує система попереджувального контролю щодо перевищення лімітів кредитування або прострочення платежів?			

Джерело: удосконалено автором

Загальний план аудиту короткострокових кредитів банку, складеного відповідно до запропонованих робочих документів (АУД–КК–1 – АУД–КК–5) та структури типового аудиторського плану (таблиця 3.13).

Таблиця 3.13 – Загальний план проведення аудиту короткострокових кредитів банку

Етап перевірки	Процедури аудиту	Період проведення	Виконавці	Код робочого документа
1	2	3	4	5
1. Підготовчий етап	1. Ознайомлення з фінансовим станом підприємства та політикою управління позиковими коштами. 2. Отримання копій кредитних договорів і супровідних документів (графіків погашення, банківських виписок). 3. Ідентифікація основних ризиків, пов’язаних із короткостроковими кредитами			АУД–КК–1

Продовження таблиці 3.13

1	2	3	4	5
2. Основний етап	1. Перевірка законності отримання кредитів і правильності оформлення договорів. 2. Перевірка правильності відображення операцій з отримання та погашення кредитів у бухгалтерському обліку. 3. Перевірка достовірності нарахування відсотків та їх списання на фінансові витрати. 4. Зіставлення даних аналітичного та синтетичного обліку з банківськими виписками.			АУД–КК–1, АУД–КК–2, АУД–КК–3
3. Етап оцінки та узагальнення даних	1. Перевірка правильності відображення кредитів і відсотків у фінансовій звітності (рядок 1600 Балансу, Примітки до фінансової звітності). 2. Оцінка внутрішнього контролю за кредитними операціями. 3. Аналіз дотримання умов кредитних договорів.			АУД–КК–4, АУД–КК–5
4. Завершальний етап	1. Узагальнення результатів перевірки, формування висновків. 2. Підготовка рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку і внутрішнього контролю кредитних операцій. 3. Складання аудиторського звіту та підписання робочих документів.			Усі документи

Джерело: удосконалено автором

Розроблена програма аудиту сформована на основі запропонованих робочих документів (АУД–КК–1 – АУД–КК–5) та орієнтована на забезпечення комплексної, об’єктивної й належно документованої перевірки правильності відображення короткострокових банківських кредитів у системі бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності підприємства. Її структура передбачає логічну послідовність аудиторських процедур, спрямованих на оцінювання законності, повноти, своєчасності та достовірності облікових даних, а також на виявлення можливих порушень і викривлень у процесі управління кредитними ресурсами. Програму аудиту короткострокових банківських кредитів наведено в таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Програма аудиту короткострокових кредитів банку

№	Мета перевірки	Перелік аудиторських процедур	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Перевірити законність отримання короткостро-кових кредитів та правильність їх оформлення	Аналіз кредитних договорів; перевірка відповідності умов договорів чинному законодавству; підтвердження наявності затвердження керівництвом підприємства	А, Б, В, Г	Документальний, юридичний, по суті	АУД–КК–1			–
2	Перевірити правильність відображення отримання та погашення кредитів у бухгалтерському обліку	Зіставлення даних банківських виписок із обліковими регістрами; перевірка своєчасності погашення; аналіз сальдо рахунку 60	А, Б, В, Г, Е	Документальний, аналітичний, арифметичний	АУД–КК–2			–
3	Встановити достовірність нарахування відсотків за кредитами та їх відображення у витратах	Перевірка правильності розрахунку відсотків за умовами договорів; звірка з рахунками 684 і 95; контроль правильності відображення у фінансових витратах	А, Б, В, Г, Е	Арифметичний, документальний, аналітичний	АУД–КК–3			–
4	Перевірити достовірність відображення коротко-строкових кредитів у балансі та примітках до фінансової звітності	Зіставлення залишків на рахунку 60 із рядком 1600 Балансу; перевірка наявності розкриття інформації про кредити у Примітках до звітності	А, Б, В, Г, Є	Документальний, формальний, аналітичний	АУД–КК–4			–

Продовження таблиці 3.14

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Оцінити систему внутрішнього контролю за кредитними операціями	Оцінка рівня кредитних ризиків; перевірка внутрішніх регламентів; аналіз контрольних процедур підприємства; надання рекомендацій щодо поліпшення контролю	А, Б, В, Г, Д, Є	Опитування, тестування, аналітичний, документ				
Критерії якості перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: удосконалено автором

Розроблені форми робочих документів покликані удосконалити методику аудиту короткострокових кредитів, підвищити аналітичність облікової інформації, зменшити ризики викривлення звітності та забезпечити комплексну перевірку законності, достовірності й повноти відображення зобов'язань підприємства перед банківськими установами.

Робочий документ АУД–КК–1 «Перевірка законності отримання короткострокових кредитів» наведено у таблиці 3.15. Метою робочого документа аудитора є перевірка наявності, достовірності та законності укладених кредитних договорів.

Таблиця 3.15 – Робочий документ АУД–КК–1 «Перевірка законності отримання короткострокових кредитів»

№	Найменування банку	Номер кредитного договору	Дата укладення	Строк дії	Сума кредиту	Процентна ставка	Мета отримання	Відповідність умов договору законодавству	Примітки

Джерело: удосконалено автором

Робочий документ АУД–КК–2 «Аналіз руху короткострокових кредитів та їх погашення» представлено у таблиці 3.16. Його призначення полягає у забезпеченні всебічної перевірки відповідності між даними бухгалтерського обліку та інформацією, відображеною у банківських виписках, а також у контролі повноти, своєчасності й правильності погашення кредитної заборгованості. Робочий документ дає змогу аудитору ідентифікувати можливі розбіжності, оцінити якість внутрішнього контролю та підтвердити достовірність відображення операцій за короткостроковими кредитами у звітності підприємства.

Таблиця 3.16 – Робочий документ АУД–КК–2 «Аналіз руху короткострокових кредитів та їх погашення»

№	Банк	Дата отримання	Сума отриманого кредиту	Дата погашення	Погашена сума	Залишок заборгованості	Виписка банку (№, дата)	Відповідність даним обліку	Примітки

Джерело: удосконалено автором

Робочий документ АУД–КК–3 «Перевірка правильності нарахування та сплати відсотків за кредитами» (таблиця 3.17) розроблений з метою аналітичної оцінки достовірності нарахування та сплати відсоткових платежів відповідно до умов кредитних договорів, нормативно-правових вимог та облікової політики підприємства.

Таблиця 3.17 – Робочий документ АУД–КК–3 «Перевірка правильності нарахування та сплати відсотків за кредитами»

№	Кредитний договір	Сума кредиту	Процентна ставка	Період нарахування	Сума відсотків (за договором)	Сума, відображена в обліку	Відхилення (+ / –)	Пояснення відхилень	Примітки

Джерело: удосконалено автором

Робочий документ АУД–КК–4 «Перевірка відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності», який наведено у таблиці 3.18, має на меті перевірку підтвердження достовірності відображення кредитних зобов’язань у балансі та примітках до фінансової звітності.

Таблиця 3.18 – Робочий документ АУД–КК–4 «Перевірка відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності»

№	Найменування банку	Рахунок обліку	Сальдо на початок	Обороти за період	Сальдо на кінець	Відображення у балансі (рядок 1600)	Примітки до звітності (№ пункту)	Відповідність даним обліку	Примітки

Джерело: удосконалено автором

Робочий документ АУД–КК–5 «Оцінка ризиків та внутрішнього контролю за короткостроковими кредитами» (таблиця 3.19) розроблений для проведення перевірки ефективності внутрішнього контролю, виявлення операційних та фінансових ризиків, пов’язаних із залученням і використанням кредитних ресурсів.

Таблиця 3.19 – Робочий документ АУД–КК–5 «Оцінка ризиків та внутрішнього контролю за короткостроковими кредитами»

№	Напрям контролю	Контрольна процедура	Рівень ризику (низький/ середній/ високий)	Результат перевірки	Висновок аудитора	Рекомендації
1	Укладання договорів	Перевірка наявності затвердження керівництвом	Середній	Відповідає вимогам	Контроль задовільний	Удосконалити систему погодження договорів
2	Погашення кредитів	Контроль за своєчасністю платежів	Високий	Виявлено затримки	Потребує поліпшення	Впровадити щомісячний моніторинг
3	Облік відсотків	Перевірка правильності розрахунків	Низький	Без зауважень	Відповідає нормам	–

Джерело: удосконалено автором

Запропоновані тест внутрішнього контролю, план, програма аудиту короткострокових кредитів банку та форми робочих документів дозволяють аудитору комплексно оцінити правильність ведення обліку короткострокових кредитів банку, достовірність звітності та ефективність фінансового управління підприємством. Їх використання підвищує якість перевірки, сприяє формуванню доказової бази аудиту та вдосконаленню внутрішнього контролю.

Отже, у третьому розділі магістерської роботи розроблено та обґрунтовано комплекс практичних пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна». Проведене дослідження підтвердило, що короткострокові банківські кредити

відіграють суттєву роль у забезпеченні поточної діяльності підприємства, а якість їх обліку та контролю безпосередньо впливає на фінансову стійкість, ліквідність і достовірність фінансової звітності.

Здійснено аудит короткострокових кредитів банку, який засвідчив загальну достовірність відображення кредитних зобов'язань і процентних витрат у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства. Водночас встановлено окремі недоліки в системі внутрішнього контролю, зокрема недостатній моніторинг дотримання графіків погашення кредитів і неповноту розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. Виявлені ризики не мають системного характеру, проте потребують управлінського реагування з метою їх мінімізації.

Обґрунтовано напрями удосконалення бухгалтерського обліку короткострокових кредитів шляхом запровадження системи аналітичних відомостей (АВ–КК–1 – АВ–КК–5). Запропоновані регістри забезпечують деталізацію облікової інформації за кредитними договорами, контроль за цільовим використанням позикових коштів, своєчасністю погашення основного боргу та відсотків, а також оцінку кредитних і банківських ризиків. Їх впровадження сприятиме підвищенню аналітичності обліку, прозорості кредитних операцій та якості управлінських рішень.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення аудиту короткострокових банківських кредитів, що включають удосконалений тест внутрішнього контролю, загальний план і програму аудиту, а також систему робочих документів аудитора (АУД–КК–1 – АУД–КК–5). Запропонована методика аудиту орієнтована на комплексну оцінку законності, повноти, достовірності та своєчасності відображення кредитних операцій, а також на виявлення і попередження фінансових ризиків, пов'язаних із залученням позикових коштів.

ВИСНОВКИ

Короткострокові кредити банків посідають важливе місце в забезпеченні стабільності поточної діяльності підприємств, виступаючи ключовим інструментом покриття тимчасових дефіцитів оборотних коштів і підтримання ліквідності. Проведений аналіз теоретичних підходів та законодавчих норм засвідчив, що короткострокове кредитування має багаторівневу нормативно-правову основу, що регламентує порядок його надання, обліку та погашення. Класифікація кредитів за строками, способами погашення, забезпеченням і валютами використання дає можливість адекватно визначати економічну сутність зобов’язань підприємства та коректно їх відображати в бухгалтерському обліку. Узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних науковців підтверджує, що короткостроковий банківський кредит є важливим джерелом фінансової гнучкості, який забезпечує неперервність операційного циклу та виконує функцію підтримки платоспроможності суб’єктів господарювання. Відтак, правильне розуміння природи короткострокових кредитів і нормативних вимог до їх обліку є визначальною передумовою достовірного формування фінансової звітності.

Система бухгалтерського обліку короткострокових кредитів банку забезпечує повне, достовірне та своєчасне відображення інформації про зобов’язання підприємства, пов’язані з їх отриманням, використанням та погашенням. Правильність класифікації кредитних ресурсів за строками погашення, видами валют та економічним змістом визначає коректність їх відображення на рахунках обліку та впливає на структуру балансу й показники фінансового стану. Особливої уваги потребує облік витрат, пов’язаних з обслуговуванням кредитів, зокрема відсотків за користування позиковими коштами, штрафів і пені за порушення умов договорів, а також курсових різниць за валютними кредитами, оскільки зазначені елементи прямо впливають на формування фінансового результату. Дотримання вимог НП(С)БО 11 «Зобов’язання», НП(С)БО 16 «Витрати» і НП(С)БО 21 «Вплив

змін валютних курсів» у процесі обліку кредитних операцій дозволяє забезпечити їх повну відповідність чинним стандартам бухгалтерського обліку та створює умови для формування прозорої й об’єктивної фінансової інформації. Саме коректний облік короткострокових кредитів є необхідною передумовою ефективного управління фінансовими ресурсами та забезпечення економічної стійкості підприємства.

Аудит короткострокових банківських кредитів є важливим інструментом контролю за достовірністю відображення кредитних зобов’язань у фінансовій звітності та правильністю застосування нормативно-правових вимог щодо їх оцінки й класифікації. Аудиторська перевірка дозволяє забезпечити підтвердження реальності зобов’язань, правильності відображення відсотків, штрафів і комісій, а також відповідності аналітичних даних синтетичному обліку. Окреме значення має встановлення правильності розмежування коротко- та довгострокових кредитів, своєчасності перенесення їх частини до поточних зобов’язань і дотримання вимог до розкриття інформації у примітках до звітності. У результаті аудит формує об’єктивну оцінку стану розрахунків за кредитами та сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, мінімізації ризиків помилок і зловживань, а також зміцненню фінансової дисципліни підприємства.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ВЕЗУВІУС Україна» є багатофункціональним суб’єктом господарювання з достатнім рівнем статутного капіталу, сформованою організаційною структурою та широким спектром дозволених видів діяльності. Визначено, що підприємство має значний потенціал до диверсифікації та адаптації до змін ринкового середовища, що є важливою передумовою забезпечення стабільності та розвитку в умовах економічної невизначеності.

Досліджено порядок документування та бухгалтерського обліку короткострокових і довгострокових банківських кредитів у національній та іноземній валюті. Встановлено, що облік кредитних операцій на підприємстві організований відповідно до вимог чинного законодавства та національних

положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Наказ про облікову політику чітко регламентує порядок визнання, оцінки, аналітичного обліку, нарахування відсотків, відображення курсових різниць і перекласифікації зобов'язань. Застосування системи рахунків, первинних документів та аналітичних регістрів забезпечує повноту і достовірність відображення кредитних зобов'язань у фінансовій звітності підприємства.

Результати фінансового аналізу ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» засвідчили високий рівень ліквідності та фінансової автономії підприємства, мінімальне боргове навантаження та значний обсяг власних оборотних коштів, що свідчить про стабільність фінансового стану та здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання. Водночас у сфері ефективності діяльності виявлено суперечливі тенденції: при зростанні ділової активності та прискоренні оборотності активів спостерігається стійке зниження показників рентабельності, зокрема рентабельності реалізації продукції та послуг, що вказує на зниження операційної ефективності та необхідність більш раціонального використання ресурсів. Таким чином, ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» характеризується високою фінансовою стійкістю та платоспроможністю, проте потребує вдосконалення системи управління доходами та витратами, оптимізації фінансових потоків та підвищення контролю за формуванням прибутковості, що дозволить забезпечити більш стабільне та ефективне функціонування підприємства у довгостроковій перспективі.

Аудит короткострокових кредитів банку на ТОВ «ВЕЗУВІУС Україна» засвідчив загальну достовірність відображення кредитних зобов'язань і процентних витрат у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства. Водночас встановлено окремі недоліки в системі внутрішнього контролю, зокрема недостатній моніторинг дотримання графіків погашення кредитів і неповноту розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. Виявлені ризики не мають системного характеру, проте потребують управлінського реагування з метою їх мінімізації.

Запропоновані шаблони відомостей, а саме: відомість обліку законності та умов отримання короткострокових кредитів, відомість руху короткострокових кредитів і контроль за їх погашенням, відомість нарахування та сплати відсотків за короткостроковими кредитами, відомість відображення короткострокових кредитів у фінансовій звітності та відомість оцінки ризиків непогашення кредитів та банкрутства банків-кредиторів, дозволять не лише підвищити точність фінансового обліку та контроль за використанням залучених ресурсів, а й забезпечать достовірність фінансової звітності, зміцнять фінансову дисципліну підприємства та сприятимуть своєчасному виявленню і попередженню можливих фінансових санкцій.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення аудиту короткострокових банківських кредитів, що включають удосконалений тест внутрішнього контролю, загальний план і програму аудиту, а також систему робочих документів аудитора (АУД–КК–1 – АУД–КК–5). Запропонована методика аудиту орієнтована на комплексну оцінку законності, повноти, достовірності та своєчасності відображення кредитних операцій, а також на виявлення і попередження фінансових ризиків, пов’язаних із залученням позикових коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення: 21.09.2025).

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 21.09.2025).

3. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text (дата звернення: 21.09.2025).

4. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text (дата звернення: 21.09.2025).

5. Про кредитні спілки : Закон України від 14.07.2023 р. № 3254-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text (дата звернення: 21.09.2025).

6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 21.09.2025).

7. Щодо застосування нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку: Лист Міністерства фінансів України від 09.12.2003 р № 31-04200-30-5/7021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v7021201-03#Text (дата звернення: 21.09.2025).

8. Щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій в іноземній валюті : Лист Міністерства фінансів України від 24.03.2004 р. № 31-04200-20-25/4757 URL: https://zakononline.ua/documents/show/435957_436022 (дата звернення: 21.09.2025).

9. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ

Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення: 21.09.2025).

10. НП(С)БО 11 «Зобов'язання» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text (дата звернення: 21.09.2025р.).

11. НП(С)БО 15 «Доходи» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text (дата звернення: 21.09.2025р.).

12. НП(С)БО 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text (дата звернення: 21.09.2025).

13. НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text (дата звернення: 21.09.2025).

14. Андренко О. А. Конспект лекцій з дисципліни «Організація і методика аудиту». Харків : ХНАМГ, 2012. 35 с.

15. Атамас П. Й Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 392 с.

16. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка : посібник. Київ : ДП «Інформ-аналіт. агентство», 2017. 396 с.

17. Бутинець Т. А., Чижевська Л. В., Береза С. Л. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Житомир : ЖІТІ, 2000. 672 с.

18. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

19. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир : ПП «Рута», 2007. 726 с.

20. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир : ІІІІ «Рута», 2009. 912 с.

21. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник.

Житомир : ЖІТІ, 2013. 618 с.

22. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 443 с.

23. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 319 с.

24. Давидов Г. М., Давидов І. Г., Давидов Ю. Г. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2009. 495 с.

25. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / за ред. Г. В. Савицька. Київ : Знання, 2007. 668 с.

26. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

27. Захожай В. Б., Базась М. Ф., Матюха М. М. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підручник. Київ : МАУП, 2014. 968 с.

28. Іванов К. М., Макаренко А. П. Основи обліку та аудиту короткострокових кредитів банку. *Інновації в обліково-фінансовій сфері та інженерії різних галузей економіки* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. ІННІ ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету (м. Запоріжжя. 3-4 грудня 2025 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2025 (подано до друку).

29. Іванов К. М., Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення обліку та аудиту короткострокових банківських кредитів як основа для проведення фінансового та економічного аналізу діяльності підприємства. *Інвестиції : практика та досвід.* 2025. № 23. С. 119-128. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.23.119.

30. Івашкевич В. Б., Шигаєв А. І. Концептуальні основи актуарного обліку і звітності. *Аудит і фінансовий аналіз.* 2010. № 6. С. 42–54.

31. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Микитюк Н. Я. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : «Хай-Тек-Прес», 2011. 544 с.

32. Кудря-Висоцька О. П. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Алтера, 2004. 303. с.

33. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Каравела, 2012. 544 с.

34. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 608 с.

35. Макаренко А. П., Максименко І. Я., Меліхова Т. О., Зоря О. П. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 280 с.

36. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 260 с.

37. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

38. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік ІІ : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 368 с.

39. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.

40. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.

41. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування обліку і аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020, 400 с.

42. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 260 с.

43. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Присяжнюк Д. В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 32–39. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.32.

44. Меліхова Т. О., Троян О. В., Бондаренко І. В. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками для підвищення економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2019.

№ 2. С. 88–93. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.2.88.

45. Пархоменко В. І. Документальне забезпечення бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2010. № 8. С. 7–11.

46. Петрик О. А., Савченко В. Я., Свідерський Д. Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2008. 472 с.

47. Пилипенко С. М., Гелей Л. О. Проблемні аспекти обліку кредитів банку. URL: http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2019/40-2019/26.pdf https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text (дата звернення: 21.09.2025).

48. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 626 с.

49. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 413 с.

50. Садовська І. Б. Фінансовий облік : навч. посіб. Луцьк : Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. 511 с.

51. Серпенінова Ю. С., Гольцова С. М., Макаренко І. О. Бухгалтерський облік : загальна теорія : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2015. 336 с.

52. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 631 с.

53. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алерта, 2006. 1080 с.

54. Усач Б. Ф. Аудит: навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 231 с.

55. Фатенок-Ткачук А. О., Музика Ю. С. Особливості фінансового обліку розрахунків за банківськими кредитами. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/67.pdf (дата звернення: 21.09.2025).

56. Фінанси підприємств : підручник / за ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ : КНЕУ, 2013. 519 с.

57. Чебан Ю. Ю. Облік зобов’язань перед банком: законодавчо-нормативні аспекти і напрями удосконалення. URL: http://global-

national.in.ua/archive/4-2015/223.pdf (дата звернення: 21.09.2025).

58. Чебанова Н. В., Єфименко Т. І. Фінансовий облік : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 704 с.

59. Brealey R., Myers S., Allen F. Principles of Corporate Finance. New York : McGraw-Hill Education, 2019. 992 p.

60. Brealey R., Myers S. Corporate Finance. New York : McGraw-Hill, 2017. 928 p.

61. Luenberger D. Investment Science. Oxford : Oxford University Press, 2013. 494 p.

62. Luenberger D. Financial Engineering. Hoboken : Wiley, 2015. 384 p.

63. Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing". P. 268–275.

64. Mishkin F. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Boston : Pearson, 2019. 736 p.

65. Mishkin F., Eakins S. Financial Markets and Institutions. Boston : Pearson, 2018. 736 p.

66. Tirole J. The Theory of Corporate Finance. Princeton : Princeton University Press, 2006. 600 p.

67. Tirole J. Financial Crises, Liquidity, and the International Monetary System. Princeton : Princeton University Press, 2010. 320 p.

68. Rose P. Commercial Bank Management. New York : McGraw-Hill, 2014. 736 p.

69. Rose P., Hudgins S. Bank Management & Financial Services. New York : McGraw-Hill, 2013. 792 p.

70. Ross S., Westerfield R., Jordan B. Fundamentals of Corporate Finance. New York : McGraw-Hill Education, 2018. 800 p.

71. Ross S., Westerfield R., Jaffe J. Corporate Finance. New York : McGraw-Hill Education, 2016. 1080 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

1. Баланс на 31.12.2021 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	175	167.8
- первісна вартість	1011	619.4	633.2
- знос	1012	(444.4)	(465.4)
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	**1095**	175	167.8
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1773.4	1787
- у тому числі готова продукція	1103	780.9	752
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	46.1	26.5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0.3	12.6
- у тому числі податок на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3	12.9

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2.8	92
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	1.1	7.9
Усього за розділом II	**1195**	1826.7	1938.9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	2001.7	2106.7

Пасив	**Код рядка**	**На початок звітного періоду**	**На кінець звітного періоду**
1	**2**	**3**	**4**
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	47.4	47.4
Додатковий капітал	1410	2257.2	2257.2
Резервний капітал	1415	11.8	11.8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-407.2	-321.9
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	1909.2	1994.5
II. Довгострокові забов"язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	0	0
III. Поточні зобов’язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов’язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	31.6	17
розрахунками з бюджетом	1620	13.6	25.1

у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
- зі страхування	1625	7.6	0
- з оплати праці	1630	14.7	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	25	70.1
Усього за розділом III	**1695**	92.5	112.2
IV. Зобов"язання, пов"язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	2001.7	2106.7

Звіт про фінансові результати за 2021 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	**2**	**3**	**4**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1334.3	594.7
Інші операційні доходи	2120	(16.8)	(0)
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	1351.1	594.7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(763.3)	(334.1)
Інші операційні витрати	2180	(483.8)	(372.1)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1247.1)	(706.2)

Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(104)	(-111.5)
Податок на прибуток	2300	(18.7)	(0.3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	85.3	-111.8

Продовження додатка А

1. Баланс на 31.12.2022 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	167.8	162.5
- первісна вартість	1011	633.2	646
- знос	1012	(465.4)	(483.5)
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	**1095**	167.8	162.5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1787	1727.9
- у тому числі готова продукція	1103	752	668.4
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	26.5	16.3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	12.6	0
- у тому числі податок на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	12.9	80.8
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	92	211.3
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0

Інші оборотні активи	1190	7.9	0
Усього за розділом II	**1195**	1938.9	2036.3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	2106.7	2198.8

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	47.4	47.4
Додатковий капітал	1410	2257.2	2257.2
Резервний капітал	1415	11.8	11.8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-322.6	-188.3
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	1993.8	2128.1
II. Довгострокові забов"язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	0	0
III. Поточні зобов’язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов’язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	17	0
розрахунками з бюджетом	1620	25.1	45.7
у тому числі з податку на прибуток	1621	18.4	29.1
- зі страхування	1625	0	0
- з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	70.8	25

Усього за розділом III	**1695**	112.9	70.7
IV. Зобов"язання, пов"язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	2106.7	2198.8

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	**2**	**3**	**4**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2148.7	1334.3
Інші операційні доходи	2120	(12.1)	(16.8)
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	2160.8	1351.1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1190)	(763.3)
Інші операційні витрати	2180	(807)	(483.8)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1997)	(1247.1)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(163.8)	(104)
Податок на прибуток	2300	(29.5)	(18.7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	134.3	85.3

Продовження додатка А

1. Баланс на 31.12.2023 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	162.5	172
- первісна вартість	1011	646	658.2
- знос	1012	(483.5)	(486.2)
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	**1095**	162.5	172
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1727.9	1892.7
- у тому числі готова продукція	1103	668.4	386.9
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	16.3	12.5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	1.7
- у тому числі податок на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	80.8	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	211.3	207.6
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0

Інші оборотні активи	1190	0	0.1
Усього за розділом II	**1195**	2036.3	2114.6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	2198.8	2286.6

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	47.4	47.4
Додатковий капітал	1410	2257.2	2257.2
Резервний капітал	1415	11.8	11.8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-188.7	-89.3
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	2127.7	2227.1
II. Довгострокові забов"язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	0	0
III. Поточні зобов’язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов’язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	0	0.9
розрахунками з бюджетом	1620	45.7	35.9
у тому числі з податку на прибуток	1621	29.1	21.5
- зі страхування	1625	0	0
- з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	25.4	22.7

Усього за розділом III	**1695**	71.1	59.5
IV. Зобов"язання, пов"язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	2198.8	2286.6

Звіт про фінансові результати за 2023 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	**2**	**3**	**4**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2385.4	2148.7
Інші операційні доходи	2120	(7.7)	(12.1)
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	2393.1	2160.8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1456.2)	(1190)
Інші операційні витрати	2180	(815.8)	(807)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2272)	(1997)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(121.1)	(163.8)
Податок на прибуток	2300	(21.8)	(29.5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	99.3	134.3

Продовження додатка А

1. Баланс на 31.12.2024 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	172	172.5
- первісна вартість	1011	658.2	682.5
- знос	1012	(486.2)	(510)
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	**1095**	172	172.5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1892.7	1992.9
- у тому числі готова продукція	1103	386.9	360.9
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	12.5	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1.7	0
- у тому числі податок на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	2.7
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	207.6	237.2

Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0.1	2.4
Усього за розділом II	**1195**	2114.6	2235.2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	2286.6	2407.7

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	47.4	47.4
Додатковий капітал	1410	2257.2	2257.2
Резервний капітал	1415	11.8	11.8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-89.3	33.2
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	2227.1	2349.6
II. Довгострокові забов"язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	0	0
III. Поточні зобов’язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов’язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	0.9	0
розрахунками з бюджетом	1620	35.9	29.7
у тому числі з податку на прибуток	1621	21.5	23.9
- зі страхування	1625	0	0
- з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Інші поточні зобов'язання	1690	22.7	28.4
Усього за розділом III	**1695**	59.5	58.1
IV. Зобов"язання, пов"язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	2286.6	2407.7

Звіт про фінансові результати за 2024 р.

Форма № 2-м

Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
1	**2**	**3**	**4**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3687.2	2385.4
Інші операційні доходи	2120	(19.4)	(7.7)
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	3706.6	2393.1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2617.2)	(1456.2)
Інші операційні витрати	2180	(940)	(815.8)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(3557.2)	(2272)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(149.4)	(121.1)
Податок на прибуток	2300	(26.9)	(21.8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	122.5	99.3